

ΦΑΕΒΑΡΙΣ 91-Δρ. 150
Post-

ΟΙ ΗΡΩΕΣ
ΣΤΟ
ΛΑΒΥΡΙΝΘΟ

ΤΟ ΚΛΕΙΔΙ

Το εισαγωγικό σημείωμα της προηγούμενης έκδοσης *post-* (αφιερωμένης στην 17ήμερη κατάληψη του Πολυτεχνείου ενάντια στην αθώωση του μπάτσου) τέλειωσε με την ελπίδα «να συνδράμει την μνήμη — στις ενεργητικές παρούσες εκφράσεις της».

Ταυτόχρονα σ' άλλο σημείο αναφερόταν πως «...υπάρχουν ...θα υπάρξουν εστίες κοινωνικής αντιπολίτευσης, λιγότερο προνομιακές ίσως για εμάς, που θα πετύχουν όμως την σύνθεση των διάσπαρτων κοινωνικών αγώνων».

Η «τύχη» εκείνου του δεκαεξαετίδου ήταν μια, από κυκλοφοριακή τουλάχιστον άποψη, καραμπινάτη αποτυχία. Αν λοιπόν υπάρχει κάποιος λόγος για μια δεύτερη έκδοση *post-* αυτός δεν είναι επειδή η προηγούμενη δικαιώθηκε. Αλλά επειδή κάποια ζητήματά που εντοπίστηκαν τότε, παραμένουν στην σκιά και στην σκόνη: η συνειδήσή μας της κοινωνίας και η θέση μας στην καινούργια ταξική σύνθεσή της είναι τα πιο σημαντικά, αλλά όχι και τα μοναδικά.

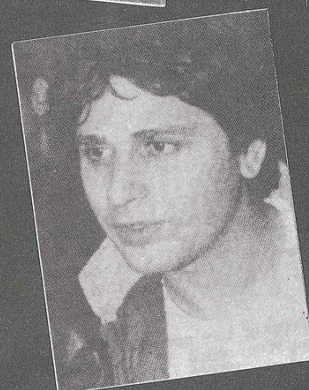
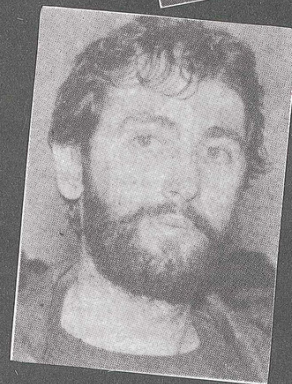
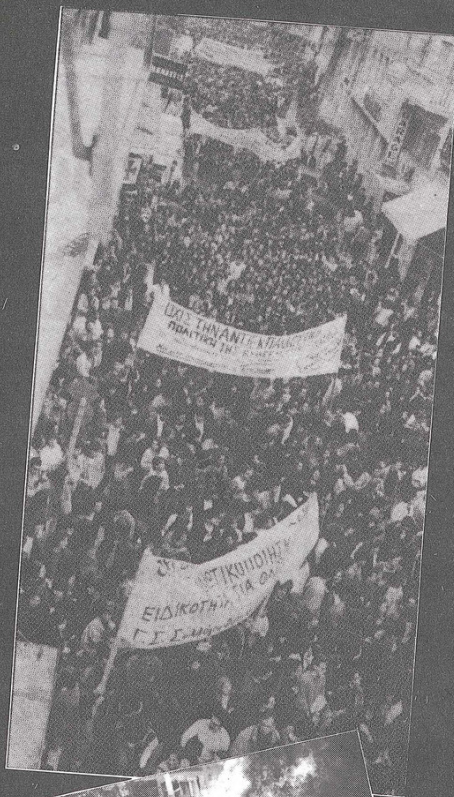
Επιπλέον, η αποτυχία της προηγούμενης έκδοσης τροποποιεί τις θεματικές αναφορές ετούτης, κατά το εξής: η *επικαιρότητα*, είτε πρόκειται για την τοπική, επικαιρότητα ενός σεβαστού αλλά πάντως μικρού αριθμού ανθρώπων, είτε πρόκειται για την επικαιρότητα ορισμένων κοινωνικών αγώνων, φαίνεται πως δεν είναι η πιο προνομιακή αφορμή για να σκεφτούμε σοβαρά. Κάθε γεγονός προκαλεί μεν λόγους, σκέψεις, απόψεις και ενδεχομένως στάσεις, αλλά αυτά όλα τείνουν σε μια φλυαρία δεμένη με τις ημερομηνίες περισσότερο παρά με σταθερές σημασίες. «Καινούργια» γεγονότα και «καινούργιες» θεματολογίες πατάνε στα προηγούμενα, τα σπρώχνουν, τα απωθούν στον ορίζοντα ενός παρελθόντος ασημαντού. Ό,τι απομένει, διακοσμεί «προσωπικές» υποθέσεις, ατομικούς χειρισμούς, καπρίσια.

Αυτός είναι ο λόγος που η τωρινή έκδοση είναι θεματολογικά *ανεπίκαιρη*. Γιατί σε κάθε περίπτωση, η απαίτηση να υπάρχουν ετυμηγορίες... για το κάθε *τώρα* ή θα είναι σε θέση να αναγνωρίζει και να αξιολογεί το *χτες* — ή θα είναι το μεταμοντέρνο ψυγείο θεωρίας και πράξης.

Χωρίς περιστροφές, απαιτούμε το πρώτο.

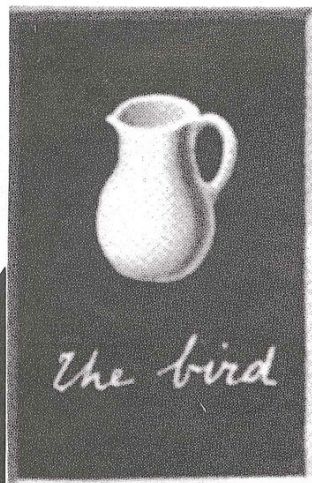
ΠΡΟΕΙΔΟΠΟΙΗΣΗ: α) Η αναζήτηση μέσα σε αυτές και τις επόμενες αράδες μιας ορθοδοξίας ιδεολογικοπολιτικής, κατά τα συνηθισμένα στην αγορά, είναι ματαιοπονία...

β) Η οποιαδήποτε χρήση, κατάχρηση, ο οποιοσδήποτε σχολιασμός (συμπεριλαμβανομένων των πικρόχολων και κακόβουλων που συνηθίζονται ένα γύρω) αυτών που γράφονται εδώ, αφορούν και χαρακτηρίζουν τους ίδιους τους δραστές... (Διάολε, και να τρώμε μαζί δεν χέζουμε μαζί).

των ονείρων

παράλλαξη στον πίνακα του Rene Magritte: "The Key of dreams"

Είναι απολύτως φυσικό ένας υπουργός Εθνικής Αμύνης, όταν επισκέπτεται μία εμπόλεμη περιοχή, να κομίζει ως δώρα όπλα. Έτσι και ο κ. Βαρθολομαίος δώρησε τα «G-3» στους αξιωματικούς του υπουργείου Εθνικής Αμύνης της Σαουδικής Αραβίας, με τους οποίους είχε αλληπάλληλες συναντήσεις. Πίσω από αυτή τη συμβολική χειρονομία υπεκρύπτετο η κρυφή ελπίδα της ελληνικής κυβέρνησης ώστε να εξασφαλισθεί κάποια θέση της ελληνικής πολεμικής βιομηχανίας στο παιχνίδι του εμπορίου όπλων που εκτυλίσσεται εδώ και αρκετό καιρό στον Κόλπο.

ΤΟ ΒΗΜΑ
3 Φεβρουαρίου 1991

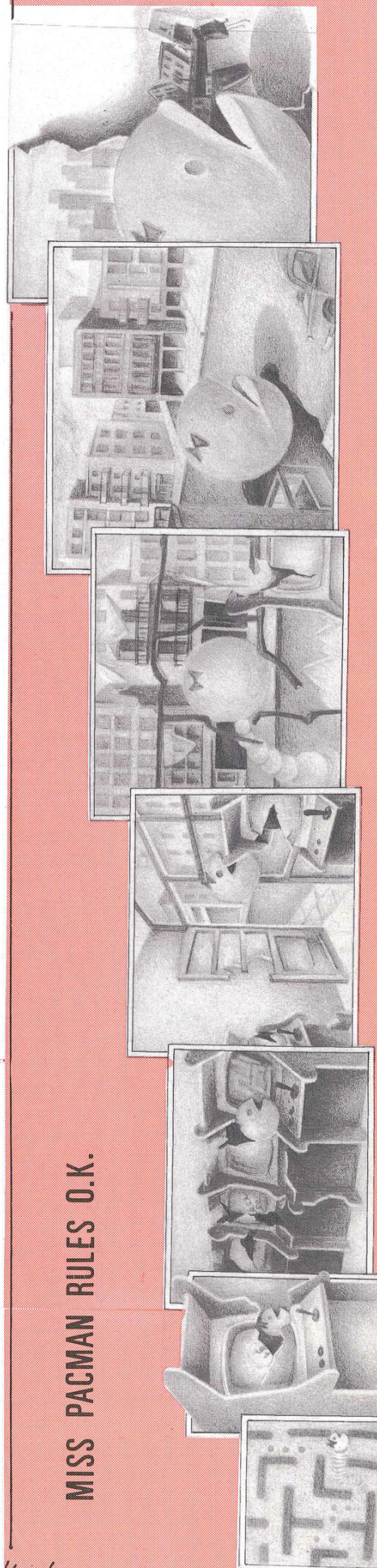
Εταιρείες που έχουν τη δυνατότητα να αναπτύξουν πρωτοβουλίες στο μεταπολεμικό τοπίο των χωρών του Περσικού είναι πράγματι οι κατασκευαστικές, οικοδομικές και μέλη της «μερίδας του λέοντος». Σύμφωνα με τις προβλέψεις επιτελικών στελεχών του κλάδου, εκτιμήσεις αυτές είναι οι εξής: Μέτων Α.Ε. (κατασκευαστική), Σαραντόπουλος Α.Ε. (Οικοδομική), Δοξιάδης Α.Ε. (μελετητική), Άκτωρ Α.Ε. (κατασκευαστική), Δρέτας - Καραλάφτης Α.Ε. (μελετητική) κλπ.

Ο Βέρνερ Κιππενχάουζ είχε ανακριθεί επί μήνες —και θά σ'α παρακαλούσα να μ'ε πιστέψετε επί τῶ λόγῳ τῆς τιμῆς μου, νά μὴν ἐπιμένετε νά ἀφηγηθῶ τίς βάρβαρες καὶ σαχλὲς λεπτομέρειες— εἶχε ἀρνηθεῖ ἐπὶ μήνες νά ὁμολογήσῃ τὰ ἐγκλήματα ποὺ ἀνέφερε τὸ κατηγορητήριο καὶ ὕστερα, ἕνα ὠραῖο πρωινὸ, τὰ παραδέχθηκε ὅλα, ἀκόμα καὶ τὰ πιὸ ἀπίθανα πράγματα, ὁμολόγησε λόγῳ χάρις ὅτι εἶχε ἐπαφὴς μὲ τὸν Νόελ Φήλντ, τὸ 1943, στὴν Ἑλβετία, τῇ στιγμῇ ποὺ τὸ ἔρε ὅλος ὁ κόσμος ὅτι αὐτός, ὁ Κιππενχάουζ, βρισκότανε τὸ 1943 στὸ Μεξικό. («Γιατί ὁμολόγησε, Βέρνερ; Εἶναι ἕνας μηχανισμὸς ποὺ θά ἤθελα νά καταλάβω. — Εἶναι πολὺ ἀπλό», εἶπε ὁ Βέρνερ χαμογελώντας. «Ἀντέξα ὅσο πιστεῖς ὅτι ἐπρόκειτο γιὰ ἕνα λάθος, γιὰ ἕνα τερατώδες λάθος. Μά εἶναι φανερό, ἔλεγα μέσα μου, μὲ πιάσανε κατὰ σύμπτωση, κατὰ λάθος, μαζί μὲ μιὰ ομάδα πραγματικῶν κατασκόπων, πραγματικῶν πρακτῶν τοῦ ἐχθροῦ. Ἡ καλὴ μου πίστη θά ἀναγνωριστεῖ, ἡ ἀλήθεια θά λάμψει! Ἀρκεῖ νά ἀντέξω. — Καὶ τὰ βασανιστήρια, Βέρνερ;» Ἀνασάκωσε τοὺς ὤμους. «Ἔ, τί νά γίνῃ, δὲν ἔχω συναισθησιασμούς, τίς δύσκολες στιγμές, πέρασε ὅπως πέρασες! — Καὶ λοιπόν, Βέρνερ; — Λοιπόν», εἶπε ὁ Βέρνερ χαμογελώντας, «μιὰ μέρα κατάλαβα πῶς δὲν ἦτανε λάθος, πῶς ὅλες οἱ κατηγορίες ἦταν χαλκευμένες ἀπ' τὰ πρὶν, πῶς κανένας δὲν ἦτανε βλάκας, πῶς ὅλα αὐτὰ ξεκινάγανε ἀπ' τὴν Ε.Σ.Σ.Δ. καὶ πῶς ἡ ἐντολὴ εἶχε ἔρθῃ ἀπὸ πολὺ ψηλά. Κατάλαβα ὅτι δὲ γινόνταν τίποτα, ὅτι ὅλα τὰ εἶχε διαβρώσει ἡ ἔξουσία καὶ ὅλα ἦταν σάπια, ὅλα τὰ ἔχε διαβρώσει ἕνα αἱματοβαμμένο παρελθόν, ὅτι δὲν ὑπῆρχε καμιά ἐλπίδα. Ἀποφάσισα νά ὁμολογήσω ὅ,τι νά 'ναι, γιὰ νά μὲ ἀφήσουν ἡσυχο. — Δὲ γίνεται τίποτα, Βέρνερ; — Τίποτα», εἶπε χαμογελώντας. «Τίποτα, εἶναι πολὺ ἀργά». Σαναχαμογέλασε. «Δηλαδή, μένει ἀκόμα νά κάνουμε ἕνα πράμα: ἐπανάσταση», εἶπε ὁ Βέρνερ.

ἀπόσπασμα ἀπὸ τὸ μυθιστόρημα
τοῦ Χάρβε Σειμπρὺν "ὁ δεύτερος θάνατος τοῦ Ραμόν Μερκαντέρ"
ἐκδ. ΘΕΜΕΛΙΟ, 1983

«Ω, ευγενικοί μου άνθρωποι, η ζωή είναι σύντομη. Αν ζούμε, ζούμε για να πατήσουμε πάνω στα κεφάλια των βασιλιάδων».

ΣΑΙΞΠΗΡ («Ερρίκος Δ'»)

MISS PACMAN RULES O.K.

3/post-

—"Ξέρεις τι θυμήθηκα;" -"Τι Σαμπέρ;" -"Εκείνο το χωριό, στην έρημο..." -"Ναι, ξέρω" μουρμούρησα ανόρεχτα "λοιπον;"

-"...ήταν ψεύτικο.Ολα στη θέση τους, τα σπίτια, τα μαγαζιά, το καφενείο, η τράπεζα, η εκκλησία, οι δρόμοι, ολα στη θέση τους... αλλά ψεύτικα..." -"Γιατί Σαμπέρ;" (θα μπορούσα να μην ρωτήσω, ήξερα το γιατί, αλλά και πάλι ρώτησα για να περάσει η ώρα) -"Ηταν παγίδα για να πιάσουν

τους άλλους, έτσι δεν είναι;"

-"Δεν μπορείς να μιλάς για παγίδες Σαμπέρ, παρά μόνο όταν είσαι μέσα, και επιπλέον..." -"Δεν μιλάω για παγίδες. Μιλάω για τη παγίδα..."

Έριξα άλλη μιά σε κάτι που κουνήθηκε στο βάθος -ή νόμισα πως κουνήθηκε.Ένας πόλεμος Σαμπέρ, ένας κάποιος πόλεμος.Δεν χωράνε εδώ πολλές αμφιβολίες.Ώστε είναι εύκολο να κρατήσεις μονάχα την οργή, τον φόβο ή το δίκιο και να ξεφορτωθείς την απατη.Πάντα υπάρχουν ψεύτικες πόλεις ψεύτικοι δρόμοι -τα φτιάχνουν για να σε στριμώξουν... κι ακόμα ψεύτικοι στόχοι, προπάντων ψεύτικοι στόχοι.Ίσως έχεις δίκιο Σαμπέρ, αλλά έχω κι εγώ...μιλάμε μέσα από τη παγίδα

Έφτυσα μια γεύση στιφής, ένα πράγμα κίτρινο, μίγμα σάλιου, πείσματος και εμετικού, που έκανε μιά λοξή τροχιά και έσκασε δίπλα.Απο απέναντι μια άλλη τροχιά, προς τη μεριά μας ...-"φυλάξου Σαμπέρ, ξαναρχίσανε" (με κοίταξε με τα μεγάλα, καστανά και κόκκινα ματια της, και ένα βλέμμα ειρωνίας) -"Φυλάγομαι..."(σα να έλεγε "να φυλαχτώ; από τι δηλαδή; Εντάξει Σαμπέρ, δεν είναι μόνο η γεύση μας στιφη...αλλά τι να κάνουμε;

Σταματήσανε. Βγήκα στη μέση του δρόμου κουνώντας το με-
σαίο μου δάκτυλο απειλητικά, ανάμεσα από τους καπνούς. Μερικά
φλάς άστραψαν στο βάθος -πάντα έτσι γίνεται: μετά
τον βομβαρδισμό, έρχονται οι φωτογραφίες. Άλλα δεν θα τους
βγούνε, σκέφτηκα, και θα φτιάχνουν παλι σκίτσα,
πανοπτικά, πολύχρωμα, αναιδή.

- "Και τι του περνάει τότε από το μυαλό;... " γύρισα προς την
φωνή πίσω μου - "γειά σου Σιντού" - "...ένα βλή-
μα νά, με το συμπάθειο" - "το βρίσκεις κωμικό Σιντού;" - "όχι,"

το βρίσκω... το βρίσκω κάπως κόμικς..."
Μου έδειξε μπροστά, στο βάθος, και ύστερα πίσω. "Και;"
ανασήκωσα τους ώμους "...μήπως έχεις να προτείνεις
τίποτα καλύτερο;" - "καλύτερο;" "Ανέμισε, χαζεύοντάς την, μια
αλυσίδα, μια αλυσίδα λέξεων, καϋμοί-καϋμένοι-καμμένοι,
και με ζανακοίταξε "καλύτερο;...όχι...και εγώ εδώ είμαι. Αλλά...

Την φράση την έκοψαν οι απέναντι. Ξανάρχισε το βιολί τους,
έριχναν σαν τρελλοί. Τραβηχτήκαμε προς τα πίσω. "Αλλά...;" το ξανά-
κουσα ανάμεσα στίς εκρήξεις. Κάποτε η απορία ήταν η αρχή της
σοφίας. Τώρα είναι, λένε, η αρχή της απώλειας. "Πρόσεξε."
ούρλιαξε ο Αντόνιο και με τράβηξε
απότομα ρίχνωντάς με κάτω - "Προσέχω..." (τι να προσέχω δηλαδή;)

Με κουβαλήσανε γρήγορα στο ιατρείο.

- "Ξέρεις τι θυμήθηκα Αντόνιο;" - "Τι, ξεμυαλισμένε διάολε;" - "Έκείνο
το χωρίο, στην έρημο..." - "Ναι ξέρω" μουρμούρισε ανόρε-
χτα "λοιπόν;" - "Ήταν παγίδα, για να πιάσουν τους
άλλους, έτσι δεν είναι;" - "Δεν μπορείς να μιλάς για άλ-
λους λάφτ... πάντα εμείς είμαστε..."

ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΠΡΟΤΑΣΙΑ

6/post-

τρομοκρατία.

Καταστροφές των σπιτιών, συστηματικές απειλές με όπλα, εκβιασμοί, ατέλειωτοι δικαστικοί αγώνες είναι το ρεπερτόριο.⁵ Στις περισσότερες περιπτώσεις οι κάτοικοι υποκύπτουν και η ΣΕΚΑ αγοράζει τα σπίτια τους και τα γκρεμίζει. Κάποιοι, ελάττωτοι, παραμένουν αλλά έχοντας σε καθημερινή βάση απέναντί τους την τρομοκρατία των μπράβων της ΣΕΚΑ.

— Έτσι, μέχρι το τέλος της δεκαετίας του '70 οι Βαρδινογιάννηδες έχουν κυριαρχήσει στην περιοχή. Όμως, στις δημοτικές εκλογές του '78, βγαίνει κοινοτάρχης στην κοινότητα Πηγαδάκια (στην οποία υπάρχουν και οι Καλούς Λιμένες) ο Γιάννης Κουτσάκης. Νέος (γύρω στα 26), σοσιαλιστής (κάποια από τις εξαίρέσεις του ΠΑΣΟΚ της εποχής εκείνης), αποφασίζει να βάλει τα πράγματα στη θέση τους: πολύ απλά αρχίζει τον πόλεμο με τους μαφιόζους που έχουν λεηλατήσει την περιοχή.

— Το πρώτο του μέλημα είναι να ανοίξει ο δρόμος από τα Πηγαδάκια στους Καλούς Λιμένες. Ο δρόμος αυτός είχε χαραχτεί το '62 και οι απαλλοτριώσεις είχαν πληρωθεί ως το '66. Όμως περνάει μέσα από την «διοικησία» της ΣΕΚΑ που (αν και έχει χρυσοπληρωθεί πουλώντας κάθε θάμνο για εκμεταλλεύσιμο δέντρο) εμποδίζει το άνοιγμα του δρόμου. Οι μπουλντόζες έχουν σταματήσει για χρόνια στα σύνορα της ΣΕΚΑ.⁶

— Από το '81 και μετά ο Κουτσάκης νιώθει πως ο γενικός πολιτικός συσχετισμός τον ευνοεί. Έτσι προσηνάζει τις απειλές της ΣΕΚΑ και τις προσπαθεί εξαγοράς του από τον Σήφη Βαρδινογιάννη⁷ και αποτελείωνει το άνοιγμα του δρόμου.

Παράλληλα αρχίζει η εγκατάσταση δικτύου νερού και ρεώματος — με άπειρες δυσκολίες: τη νύχτα οι μπράβοι της ΣΕΚΑ καταστρέφουν τους σωλήνες, την ημέρα με αυτοκίνητα εμποδίζουν τις μπουλντόζες. Αλλά τα έργα, έστω και με καθυστέρηση, προχωράνε.

(Είναι φανερό πως αυτά τα έργα ήταν από τα πιο απαραίτητα για να μπορέσουν οι παλιοί κάτοικοι των Καλών Λιμένων να ξαναεγκατασταθούν στο χωριό τους. Και, πράγματι, το ρεύμα της επιστροφής αρχίζει... προκαλώντας πανικό στα αφεντικά της ΣΕΚΑ).

— Τον χειμώνα του '85, ένα καινούργιο «μέτωπο» προστίθεται. Παλιοί και νέοι κάτοικοι, με τη βοήθεια του Κουτσάκη αρχίζουν να ξαναχτίζουν σπιτία στους Καλούς Λιμένες. Η ΣΕΚΑ καρφώνει τα «αυθαίρετα»: οι μηνύσεις και οι έρευνες της αστυνομίας πέφτουν βροχή. Ο Κουτσάκης αναλαμβάνει την υπεράσπιση των συγχωριανών του από κάθε πλευρά. Οι Βαρδινογιάννηδες πιέζουν τον νομάρχη Ηρακλείου Λουκάκη να διατάξει την κατεδάφιση των αυθαιρέτων. Η απάντηση του Κουτσάκη είναι σαφής: το γκρέμισμα των αυθαίρετων να αρχιστεί από το Ηράκλειο. Και όσον αφορά τους Καλούς Λιμένες, να γκρεμίσουν πρώτα όλα τα αυθαίρετα της ΣΕΚΑ και μια βίλλα των Βαρδινογιάννηδων και μετά τα σπίτια των κατοίκων. Αλλιώς...⁸

Σε μια συνάντηση «διαλόγου» στα γραφεία της ΣΕΚΑ, οι μπράβοι και ο ίδιος ο διευθυντής της εταιρείας ψυλοκοπούν τον Κουτσάκη. Δεν πτοείται. Τον χειμώνα του '85 μια BMW με 4 άτομα προσπαθεί να του κλείσει τον δρόμο και τον ρίχνει σε διπλανό γκρεμό — ξεφεύγει...

Ο Κουτσάκης αποφασίζει να επισκεφτεί το Πάσχα του '86 το Πατριαρχείο της Κων/πολης, στο οποίο υπάρχει διοικητικά το μοναστήρι της Οδηγήτριας. Θεωρεί σχεδόν βέβαιο ότι θα βρει εκεί αντίγραφο του κλεμμένου κώδικα κτηματικής περιουσίας του μοναστηριού, ώστε να αποδείξει την παρνομία της αγοράς του '61.

— Την Δευτέρα 28 Απρίλη του '86 (Μεγάλη Δευτέρα), καθώς επιστρέφει με την οικογένειά του, έξω από το χωριό Πόμπη, σε μια από τις πολλές στροφές του δρόμου, κάποιοι «άγνωστοι» έχουν ρίξει πέτρες στον δρόμο. Ο Κουτσάκης σταματάει το αυτοκίνητό και δέχεται τον πρώτο πυροβολισμό. Προσπαθεί να βγει για να πάρει το όπλο που έχει στο πορτ γκαγκά. Ο «γκάγκστερ» πλησιάζει τον Κουτσάκη πυροβολώντας τον συνέχεια. Στα τρία μέτρα, τον έχει αποτελειώσει.

— Οι κάτοικοι, αλλά και ολόκληρη η Κρήτη μένουν εμβρόντητοι. Αντίθετα, οι αστυνομικοί του χωριού αφήνουν ώρες να περάσουν μέχρι να αρχίσουν οι «έρευνες» για τον δράστη. Μάταιος «κόπος».

— Όλοι οι κάτοικοι ξέρουν ποιοι είναι πίσω από την δολοφονία του Κουτσάκη... αλλά δεν είναι οι μόνοι. Το ίδιο βράδυ φτάνει «ιγκόγνιτο» ισχυρή αστυνομική δύναμη με πολιτικά που μαζί με τους μπράβους της ΣΕΚΑ αναλαμβάνουν την περιφρούρηση των εγκαταστάσεων...

— Οι Βαρδινογιάννηδες φοβούνται, και δεν «κατεβαίνουν» το καλοκαίρι στη βίλλα τους. Επιπρόσθετα, μια βδομάδα μετά την δολοφονία του κοινοτάρχη, η ΣΕΚΑ βγάζει ανακοίνωση και υπόσχεται δέκα εκατομμύρια για την ανεύρεση του δολοφόνου. (Φυσικά, κρατάει τα λεφτά της...).

— Θεωρώντας πως η αντίσταση των κατοίκων έχει καμφθεί, η ΣΕΚΑ ξαναρχίζει τη λεηλασία της περιοχής. Ένα μήνα μετά την δολοφονία ετοιμάζεται να ξαναρχίσει τις γεωτρήσεις.⁹ Η αντίδραση των κατοίκων είναι ακαριαία: διακόσις πενήντα άτομα σταματάνε την γεωτρήση και στις 12 Ιουνίου του '86 κάνουν δυναμική συγκέντρωση στους Καλούς Λιμένες εναντίον της ΣΕΚΑ. Καταλαμβάνουν μια αποθήκη της εταιρείας και πετάνε όλο το περιεχόμενό της στη θάλασσα.

Η κατάληψη κρατάει τρεις μέρες. Την αντιμετώπισή της ανα-

χάρτης της περιοχής

λαμβάνει η ανώτερη αστυνομική διοίκηση όλης της Κρήτης!!

— Οι ανακρίσεις φυσικά προχωρούν. Αλλά «δεν βρίσκουν την άκρη». Παρ' όλ' αυτά, με επιστολή του σε δύο τοπικές εφημερίδες στις 30 Ιουλίου του '86, ο ανθυπαστυνόμος ασφαλείας Ηρακλείου Χαριτάκης, διαμαρτύρεται στον πρωθυπουργό για τις πολιτικές παρεμβάσεις στο έργο της αστυνομίας που την δυσκολεύει στην εξουχία διαφόρων υποθέσεων. Μεταξύ άλλων λέει: «...Πρόσφατο παράδειγμα η ανθρωποκτονία εκ προθέσεως του προέδρου των Πηγαδακίων, η εξουχία του οποίου είναι ζήτημα ωρών. Η περιοχή βοά. Λύστε τα χέρια της αστυνομίας και κλείστε τα στόματα των παραπληνών σκόπιμα δια του Τύπου και δια των ψιθύρων την κοινή γνώμη».

(Μεσόγειος, 30 Ιουλίου '86)

— Οι συγγενείς του Κουτσάκη προτείνουν στους εισαγγελείς τον Χαριτάκη σαν μάρτυρα. Η «ανεξάρτητη» δικαιοσύνη εκτός από τυφλή είναι και κουφή. Ο Χαριτάκης μετατίθεται.¹¹

— Στις επόμενες κοινοτικές εκλογές, οι κάτοικοι βγάζουν κοινοτάρχη τον πατέρα του Κουτσάκη. Αρχίζουν αμέσως οι «ανώνυμες» πλην έγγραφες απειλές: κάθαρμα θα πεθάνει κι εσύ.

Εν τω μεταξύ η ΣΕΚΑ αρχίζει να σέρνει ξανά τους κατοίκους των Καλών Λιμένων στα δικαστήρια για «καταπατητές». Οι κάτοικοι...υπομένουν, υποφέρουν και σωπαίνονται... Οι ρουφιάνοι είναι παντού.

Στην χρονολογία αυτή (καλοκαίρι του '87) τελειώνει η εξιστόρηση των γεγονότων που προηγήθηκαν και ακολούθησαν την δολοφονία του Γ. Κουτσάκη. Από 'κει και μετά είναι άγνωστο το τι γίνεται στην περιοχή.

Ο καθένας ας βγάλει τα συμπεράσματά του.

Θα μπορούσαμε να μιλήσουμε για Μαφία (γιατί οι συνθήκες τρομοκρατίας στην περιοχή των καλών Λιμένων μόνο με την Σικελία ή την νότια Ιταλία μπορούν να συγκριθούν). Όμως θα ήταν λάθος να φανταστούμε μια Μαφία διαφορετική από το ελληνικό καπιταλιστικό κράτος. Πρόκειται για δύο όψεις του ίδιου φαινομένου, άσχετα αν η συγκεκριμένη περίπτωση των Καλών Λιμένων μοιάζει σαν οριακή.

Γιατί η ιστορία των Βαρδινογιάννηδων (όπως και των Λάσσηδων, των Ωνάσηδων και μιας σειράς ακόμα «ονομάτων») από την αυγή των «επιχειρηματικών» τους δραστηριοτήτων είναι συνειδητά με την άνοδο του ντόπιου μεταπρατικού καπιταλισμού. Από τα εμπόρια (σπάζοντας τα διεθνή εμπόρια, που γίνονται ακριβώς για να βοηθήσουν τέτοιους «επιχειρηματίες») με την Ροδεσία και την Νότια Αφρική, τα βουλιγαμένα καρβάρια και τις στενές επαφές με τον Τσαουσέσκου, μέχρι την κυριαρχία στα MASS MEDIA, στο ποδόσφαιρο, και

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Η Τουρκοκρατία στην Κρήτη τέλειωσε ως γνωστόν το 1912.
2. Στο υποθηκοφυλακείο των Μοιρών, υπάρχουν μεταγεγραμμένα τα σχετικά πωλητήρια με αριθμούς 37362, 38271, 38272, 50400, 37356, 33119, 37104).
3. Τελευταία φορά τον Ιούνιο του '75, μετά από επερώτηση του βουλευτή Ηρακλείου Κονωτάκη (πρακτικά Βουλής 27/6/76). (Πηγή: εφημερίδα «ΑΛΛΑΓΗ», 4 Σεπτεμβρίου 1975).
4. Πηγή: εφημερίδα «ΑΛΛΑΓΗ», 4 Σεπτεμβρίου 1975.
5. Οι περισσότεροι ντόπιοι έχουν δεκάδες τέτοια περιστατικά να διηγηθούν.
6. Πηγή: εφημερίδα «ΑΛΛΑΓΗ», 4 Σεπτεμβρίου 1975.
7. Όπως μαρτυρούν οι συγγενείς και φίλοι του, ο Σήφης Βαρδινογιάννης προσέφερε στον Κουτσάκη ανοικτή επιταγή για να σταματήσει να ασχολείται με τους Καλούς Λιμένες.
8. Ανάλογη είναι και επιστολή του Κουτσάκη στον τοπικό Τύπο (εφημερίδα «ΑΛΛΑΓΗ», 19 Ιανουαρίου '86).
9. Το νερό είναι ιδιαίτερα «απαραίτητο» για την ΣΕΚΑ, γιατί ανεφοδιάζει όλα τα πλοία που πλέουν από και προς την Μέση Ανατολή (είτε εμπορικά είτε πολεμικά). Οι κάτοικοι λένε πως το νερό πουλιέται ίσως και ακριβότερα από το πετρέλαιο.
10. Σύμφωνα με μαρτυρία του αδελφού του Κουτσάκη, ο ιατροδικαστής Ευθυμίου που έκανε την νεκροψία, του είπε: «τέτοιο άγριο και επαγγελματικό έγκλημα δεν έχω ξαναδεί. Αν είναι για γυναικοδουλία ή για αρχαία ή για ναρκωτικά, μέσα σε ένα μήνα θα έχει βρεθεί ο δολοφόνος. Αν όμως είναι για πολιτικά ή οικονομικά...»
11. Όπως υποστηρίζουν οι κάτοικοι, μέσα σε ένα χρόνο από την δολοφονία του Κουτσάκη μετατέθηκαν 4 διευθυντές της αστυνομίας από το Ηράκλειο, 3 διοικητές ασφαλείας, 2 υποδιοικητές από τις Μοίρες και 4 σταθμάρχες από την Πόμπη.

την πρόσφατη αγορά της Τράπεζας Χίου — από τις χούντες, τους βασιλιάδες και τους αμερικάνους μέχρι την «δεξιά», το «κέντρο» και την «αριστερά», η πραγματική ιστορία του ελληνικού καπιταλιστικού κράτους είναι γραμμένη από οικογενειακές σαν αυτή των Βαρδινογιάννηδων.

Φυσικά όλα αυτά είναι λίγο πολύ γνωστά. Και είναι πιθανό πως η δολοφονία του Γ. Κουτσάκη θα μοιάζει σαν ανθυπολεπομέτρη μπροστά σε άλλα πιο μαζικά εγκλήματα.

Αλλά ακόμα κι αν είναι έτσι, χωρίς να σεγοντάρουμε την μέσω των ΖΟΡΡΟ απονομή «δικαιοσύνης» (υπόθεση που μοιάζει έτσι κι αλλιώς ιδιαίτερα σκοτεινή ως προς τις βαθύτερες αιτίες της...), αξίζει στην μνήμη αυτών των νεκρών αγωνιστών της κοινωνίας, να αναγνωρίζουμε — και να μαθαίνουμε — τους ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΥΣ ΑΓΩΝΕΣ. Και όχι τα φαντάσματα...

ΔΙΑΔΗΛΩΣΕΙΣ ΚΑΤΑΛΗΨΕΙΣ

ΜΙΑ ΣΥΝΤΟΜΗ ΣΗΜΕΙΩΣΗ ΓΙΑ ΤΟ ΚΡΑΤΟΣ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΞΟΥΣΙΑ

Χωρίς να υποθέτουμε κατ' ανάγκη την μεθοδολογία του Μ. Φουκώ, παραθέτουμε δίπλα απόσπασμα από συνέντευξή του*, στο οποίο επιγραμματικά αναφέρεται στην σχέση κράτους και εξουσίας.

Το ενδιαφέρον και η χρησιμότητα αυτού του αποσπάσματος βρίσκεται στην διάκριση που εννοεί ανάμεσα στο κράτος (σαν κωδικοποίηση / συμπίκνωση / έκφραση ενός αριθμού εξουσιών) και στο συνολικό πλέγμα εξουσιών που διατρέχουν και συγκροτούν έναν κοινωνικό σχηματισμό.

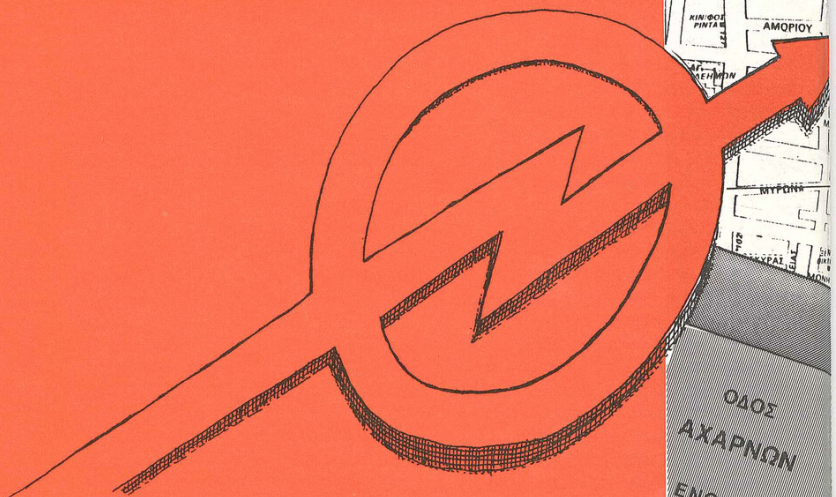
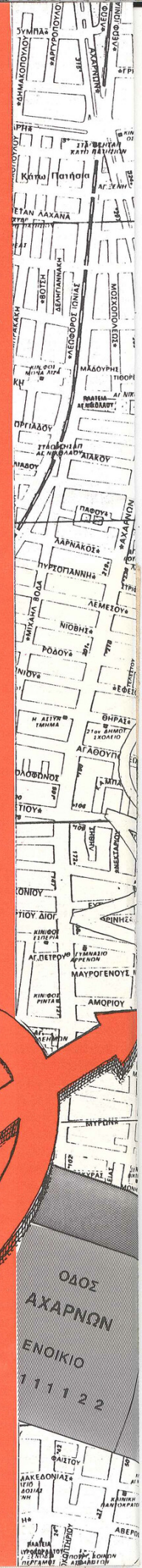
Και φυσικά δεν πρόκειται για φιλολογικό ενδιαφέρον. Τρέχουσες απόψεις που ταυτίζουν την **εξουσία στον καπιταλισμό** με το **καπιταλιστικό κράτος**, μπορούν να ελεγχθούν σαν υπαίτιες διαδοχικών αποσιωπήσεων σχετικά με τις **εξουσίες** γύρω μας. Επιπλέον όταν η ταυτολογία εξουσία - κράτος ψάχνει να βρει το ανθρώπινο ανάλογο της καταλήγει να «εντοπίσει» ορισμένα πρόσωπα ή ορισμένες φιγούρες, σαν την **καρδιά** του κράτους - της εξουσίας.

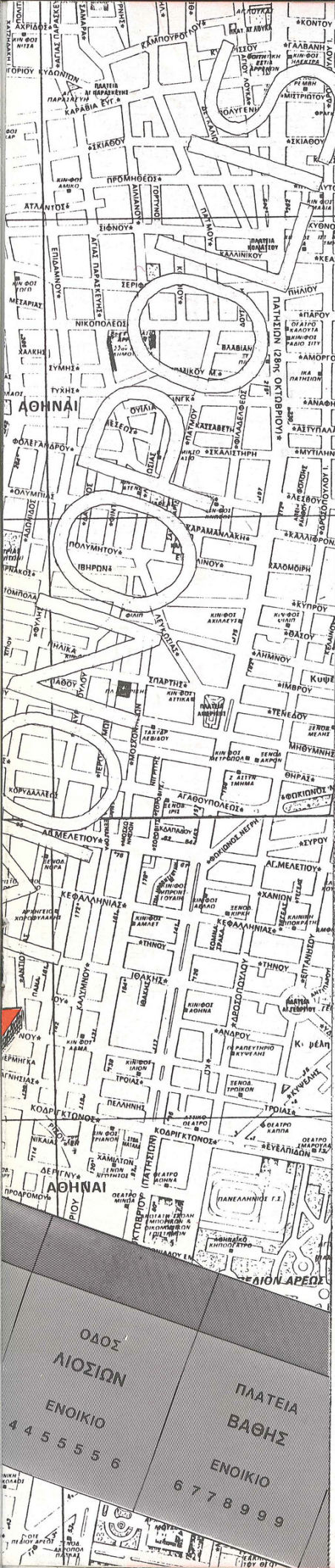
Το ζήτημα γίνεται ακόμα σημαντικότερο αν μας ενδιαφέρει η επεξεργασία μιας επαναστατικής θεωρίας και πράξης. Είναι πολύ εύκολο οι καλύτερες προθέσεις να οδηγήσουν σε έναν αντι-εξουσιαστικό φετιχισμό, στην οριακή **επίθεση** σε μια μονάχα **θέση** εξουσίας, επίθεση που αφήνει ανέγγιχτες όλες τις υπόλοιπες θέσεις - εξουσίες. Ή είναι επίσης εύκολο η συναίσθηση πως κινούμαστε σε ένα σύνθετο πλέγμα εξουσιών, να ακυρώσει την ανταγωνιστική σημασία οποιασδήποτε επιμέρους αντίθεσης.

Το δίπολο: είτε επίθεση στα «χειμερινά ανάκτορα» (με διάφορες παραλλαγές) είτε επιστροφή σε μια αγαπησιάρικη, «φυσική», αντεξουσιαστική αυτάρκεια (με διάφορες επίσης παραλλαγές) αγκαλιάζει ασφυκτικά τις προοπτικές των ταξικών κοινωνικών αντιπαραθέσεων. Αλλά, αν υπάρχει κάτι ζητούμενο, είναι πέρα από τον λενινισμό και τον εναλλακτισμό...

* συζήτηση με τον Α. Fontana και τον Ρ. Pasquino το '77, δημοσιευμένη με τον τίτλο «Αλήθεια και εξουσία» στην συλλογή «Μ. Φουκώ: εξουσία, γνώση και ηθική», εκδόσεις Ύψιλον, 11/87, σε μετάφραση Ζήση Σάrika.

ΕΝΑΝΤΙΑ ΣΤΗ...

ΕΡ: Ίσως επειδή πάντα υπήρχε η άποψη ότι η εξουσία διαμεσολαβείται από τις μορφές που υποδεικνύονται από τις μεγάλες νομικές και φιλοσοφικές θεωρίες και ότι υπάρχει ένα θεμελιώδες, αγεφύρωτο χάσμα ανάμεσα σε όσους ασκούν την εξουσία και σε όσους την υφίστανται.

ΑΠ: Αναρωτιέμαι μήπως αυτό επιβλήθηκε από το θεσμό της μοναρχίας η οποία αναπτύχθηκε κατά τη διάρκεια του Μεσαίωνα ενάντια στο υπόβαθρο των ενδημικών παλιότερα αγώνων μεταξύ των φεουδαλικών παραγόντων εξουσίας. Η μοναρχία παρουσιάζονταν σαν διατηρήσιμη, σαν δύναμη ικανή να δώσει τέλος στον πόλεμο, στη βία και στη λεηλασία και να πει «όχι» σ' αυτές τις διαμάχες και στα ιδιωτικά φρόνδα. Έκανε αποδεκτό τον εαυτό της αναθετοντάς του μια νομική και αρνητική λειτουργία, της οποίας τα όρια άρχισε φυσικά αμέσως να τα ξεπερνάει. Ο μονάρχης, ο νόμος και η απαγόρευση σχημάτιζαν ένα σύστημα παράστασης της εξουσίας το οποίο επεκτάθηκε κατά τη διάρκεια της επόμενης περιόδου από τις θεωρίες του δικαίου: η πολιτική θεωρία ποτέ δεν έπαψε να κατατρώγεται από το πρόσωπο του μονάρχη. Τέτοιες θεωρίες εξακολουθούν ακόμη και σήμερα να απασχολούνται με το πρόβλημα της ανώτατης αρχής. Αυτό που χρειαζόμαστε πάντως είναι μια θεωρία που δεν θα εστιάζεται γύρω από το πρόβλημα της ανώτατης αρχής και, κατά συνέπεια, ούτε γύρω από τα προβλήματα του νόμου και της απαγόρευσης. Πρέπει να κόψουμε το κεφάλι του βασιλιά: στην πολιτική θεωρία που δεν έχει γίνει ακόμη.

ΕΡ: Το κεφάλι του βασιλιά εξακολουθεί να μην έχει κοπεί, κι όμως ήδη οι άνθρωποι προσπαθούν να το αντικαταστήσουν με την πειθαρχία, αυτό το ευρύ σύστημα που θεομοιολογήθηκε τον 17ο αιώνα και που περιλαμβάνει τις λειτουργίες της επιτήρησης, της φυσιολογικοποίησης και του ελέγχου και, λίγο αργότερα, τις λειτουργίες της τιμωρίας, της αναμόρφωσης, της διαπαιδαγώγησης κ.ο.κ. Αναρωτιέται κανείς ποιά ποιά προέχεται αυτό το σύστημα, γιατί εμφανίζεται και ποια είναι η χρήση του. Και σήμερα υπάρχει μια τάση να του αποδοθεί ένα υποκείμενο, ένα μεγάλο, μαζικό, ολοκληρωτικό υποκείμενο, δηλαδή το σύγχρονο κράτος που συγκροτήθηκε τον 16ο και τον 17ο αιώνα και έφερε μαζί του (σύμφωνα με τις κλασικές θεωρίες) τον επαγγελματικό στρατό, την αστυνομία και τη διοικητική γραφειοκρατία.

ΑΠ: Αν θέσουμε το πρόβλημα με τους όρους του κράτους, συνεχίζουμε να το θέτουμε με τους όρους του ανώτατου άρχοντα και της ανώτατης αρχής, δηλαδή με τους όρους του νόμου. Αν θεωρήσει κανείς ότι όλα αυτά τα φαινόμενα της εξουσίας εξαρτώνται από τον κρατικό μηχανισμό, αυτό σημαίνει ότι τα θεωρεί κατά βάση καταπιεστικά: ο στρατός σαν δύναμη θανάτου, η αστυνομία και η δικαιοσύνη σαν βαθμίδες τιμωρίας κτλ. Δεν θέλω να πω ότι το κράτος δεν είναι σημερινό: θέλω όμως να πω ότι οι σχέσεις εξουσίας και κατά συνέπεια η ανάλυση που πρέπει να γίνει γι' αυτές τις σχέσεις επεκτείνονται αναγκαστικά πέρα από τα όρια του κράτους. Με δύο έννοιες: πρώτα πρώτα επειδή το κράτος, παρά την παντοδυναμία των μηχανισμών του, απέχει πολύ από το να 'ναι ικανό να καταλάβει ολόκληρο το πεδίο των πραγματικών σχέσεων εξουσίας και, επιπλέον, επειδή το κράτος μπορεί να λειτουργήσει μόνο στη βάση άλλων, ήδη υπαρχουσών σχέσεων εξουσίας. Το κράτος είναι υπερδομικό σε σχέση με μια ολόκληρη σειρά πλέγματα εξουσίας που καλύπτουν το σώμα, τη σεξουαλικότητα, την οικογένεια, τη συγγένεια, τη γνώση, την τεχνολογία κ.ο.κ. Πράγματι, τα πλέγματα αυτά έχουν μια ρυθμίζουσα-ρυθμιζόμενη σχέση με

ένα είδος «μεταεξουσίας» που είναι διαθρομένη γύρω από έναν ορισμένο αριθμό μεγάλων λειτουργιών απαγόρευσης: αλλά αυτή η μεταεξουσία με τις απαγορεύσεις της μπορεί να κρατηθεί στα πόδια της μόνο όταν είναι ριζωμένη σε μια ολόκληρη σειρά από πολλαπλές και αόριστες εξουσίες που παρέχουν την απαραίτητη βάση για τις μεγάλες αρνητικές μορφές εξουσίας. Αυτό ακριβώς προσπάθησα να δείξω στο διδύλο μου.

ΕΡ: Μήπως αυτό υποδεικνύει τη δυνατότητα να ξεπεράσουμε το διυισμό των πολιτικών αγώνων που τρέφονται αιωνίως από την αντίθεση μεταξύ των κρατών, από τη μια μεριά, και της επανάστασης από την άλλη; Μήπως αυτό δείχνει ένα ευρύτερο πεδίο συγκρούσεων από το πεδίο εκείνων που αντίπαλός τους είναι το κράτος;

ΑΠ: Θα 'λεγα ότι το κράτος συνίσταται στην κωδικοποίηση ενός αριθμού σχέσεων εξουσίας που καθιστούν δυνατή τη λειτουργία του, και ότι η επανάσταση είναι ένας διαφορετικός τύπος κωδικοποίησης των ίδιων σχέσεων. Αυτό συνεπάγεται ότι υπάρχουν πολλά διαφορετικά είδη επανάστασης, τόσο πολλά όσο πολλές είναι οι πιθανές ανατρεπτικές επανακωδικοποιήσεις των σχέσεων εξουσίας, και επιπλέον ότι μπορούμε να φανταστούμε ή να καταλάβουμε πολύ καλά επαναστάσεις που αφήνουν άθικτες τις σχέσεις εξουσίας οι οποίες σχηματίζουν τη βάση για τη λειτουργία του κράτους.

ΕΡ: Είπατε για την εξουσία ως αντικείμενο ανάλυσης ότι πρέπει να αντιστρέψουμε τη φόρμουλα του Clausewitz έτσι ώστε να φτάσουμε στην ιδέα ότι η πολιτική είναι η συνέχιση του πολέμου με άλλα μέσα. Στη βάση των πιο πρόσφατων ερευνών σας, νομίζετε πως το στρατιωτικό μοντέλο είναι το καλύτερο για την περιγραφή της εξουσίας; Εδώ ο πόλεμος είναι απλώς ένα μεταφορικό μοντέλο ή είναι ο κυριολεκτικός, κανονικός, καθημερινός τρόπος λειτουργίας της εξουσίας;

ΑΠ: Με αυτό ακριβώς το πρόβλημα βρίσκομαι αντιμέτωπος σήμερα. Από τη στιγμή που επιχειρεί κανείς να αποσπάσει την εξουσία με τις τεχνικές και τις μεθόδους της από τη μορφή του νόμου στην οποία ήταν θεωρητικά εγκλωβισμένη μέχρι τώρα, ωθείται να θέσει τουτό το βασικό ερώτημα: Μήπως η εξουσία είναι απλώς μια μορφή πολεμικής κυριαρχίας; Μήπως λοιπόν πρέπει να αντιληφθούμε όλα τα προβλήματα εξουσίας με όρους σχέσεων πολέμου; Μήπως η εξουσία είναι ένα είδος γενικευμένου πολέμου που παίρνει σε συγκεκριμένες στιγμές τις μορφές της ειρήνης και του κράτους; Τότε η ειρήνη θα ήταν μια μορφή πολέμου, και το κράτος ένα μέσο για τη διεξαγωγή του.

Μια ολόκληρη γκάμα προβλημάτων εμφανίζεται εδώ. Ποιος κάνει πόλεμο εναντίον ποιου; Είναι μεταξύ δύο ή περισσότερων κοινωνικών τάξεων; Είναι ένας πόλεμος όλων εναντίον όλων; Ποιος είναι ο ρόλος του στρατού και των στρατιωτικών θεσμών σ' αυτήν την κοινωνία-των-ιδιωτών όπου διεξάγεται μόνιμος πόλεμος; Ποια είναι η καταλληλότητα των εννοιών της τακτικής και της στρατηγικής για την ανάλυση δομών και πολιτικών διαδικασιών; Ποια είναι η ουσία και ο τρόπος μετασχηματισμού των σχέσεων εξουσίας; Όλα αυτά τα ερωτήματα πρέπει να διερευνηθούν. Όπως κι αν έχει το πράγμα, είναι εκπληκτικό να βλέπεις πόσο εύκολα και αυτονόητα μιλούν οι άνθρωποι για πολεμικές σχέσεις εξουσίας ή για ταξική πάλη χωρίς ποτέ να διευκρινίζουν αν εννοούν κάποια μορφή πολέμου, κι αν ναι, ποια μορφή.

* Αναφέρεται στο Discipline and Punish. Στα ελληνικά «Επιτήρηση και τιμωρία, η γέννηση της φυλακής» Εκδόσεις Ράππα '89.

Στην ανατολική Γερμανία πριν την ενοποίηση, ήταν πολύ συνηθισμένο φαινόμενο η αντιμετώπιση του στεγαστικού προβλήματος με τον εξής τρόπο: όσοι δεν είχαν σπίτι μπαίναν σε ένοικια από τα άδεια ή εγκαταλειμμένα σπίτια, που η υπηρεσία κατοικίας της τοπικής αυτοδιοίκησης δεν είχε ακόμη διαθέσει στους δικαιούχους, κυρίως λόγω των χρονοβόρων γραφειοκρατικών διαδικασιών που τη διακρίναν. Σε αυτές τις περιπτώσεις η συνηθισμένη εξέλιξη ήταν να εγκρίνουν οι αρχές την εγκατάσταση των αυτοστεγασμένων και να χορηγήσουν και επίσημα την έγκριση κατοίκησης.

Καταλήψεις ωστόσο με τη μορφή που υπήρχαν στη δυτική Γερμανία δεν γίνονταν ανεκτές από το ανατολικογερμανικό καθεστώς γιατί γρήγορα μετατρέπονταν σε εστίες αντιπολίτευσης.

Η πρώτη κατάληψη σπιτιού έγινε στο ανατολικό Βερολίνο λίγες μέρες πριν την ενοποίηση, στις αρχές Νοέμβρη 1989 στην πλατεία Ζέννεφελτ. Λόγω της συγκυρίας μέσα στην οποία πραγματοποιήθηκε, η κατάληψη αυτή δεν έτυχε καμιάς αντιμετώπισης από τη STASI και ευλόγησε έτσι το ξεκίνημα και νέων καταλήψεων. Μέχρι το φλεβάρη 1990 είχαν γίνει στο ανατολικό Βερολίνο γύρω στις 100 καταλήψεις σπιτιών. Οι περισσότερες από αυτές διεκδικούσαν χώρο για πολιτιστικές δραστηριότητες και οι καταλήψεις εμφανίζονταν δημόσια σαν σύλλογοι, ζητώντας διαπραγματεύσεις για την αξιοποίηση και χρήση των σπιτιών.

Το αίτημα της χρήσης των σπιτιών φαινόταν να έχει προοπτικές επιτυχίας. Το γεγονός αυτό, σε συνδυασμό με το έντονο στεγαστικό πρόβλημα αλλά και η ύπαρξη πάρα πολλών εγκαταλειμμένων σπιτιών στο ανατολικό Βερολίνο, αποτέλεσαν το έδαφος για να πραγματοποιηθούν οι επόμενες καταλήψεις και από άτομα (κυρίως νέους) που προέρχονταν από το δυτικό Βερολίνο. Τις καταλήψεις υποβοήθησαν πρωτοβουλίες όπως αυτή της κυκλοφορίας καταλόγου με τα άδεια σπίτια που πληρούν τις προϋποθέσεις για άμεση κατοίκηση.

Οι αρχές από την άλλη ήταν την περίοδο αυτή απορροφημένες από τις πολιτικές εξελίξεις και οι νεοϊδρυθείσες οικοδομικές εταιρείες είχαν να λύσουν πιά επείγοντα θέματα. Έτσι η υποθήωση των καταλήψεων κέρδιζε τη συμπάθεια. Για πρώτη φορά τα ΜΜΕ ασχολήθηκαν με τις καταλήψεις εκφράζοντας δυσανεμία, όταν έκαναν παρεμβάσεις για τις επιθέσεις νεοφασιστών σε αλλοδαπούς, που εκείνη την περίοδο γνώριζαν «άνθιση».

Στις 22 Ιούνη του '90 δημιουργήθηκε επίσημα η «επιτροπή των καταλήψεων», για να αναλάβει εκπροσωπώντας όλα τα κατειλημμένα σπίτια, να κάνει διαπραγματεύσεις για συμβόλαια χρήσης τους.

Στις 24 Ιούλη το Δημοτικό Συμβούλιο ανακοινώνει την υιοθέτηση της «γραμμής Βερολίνου» για το θέμα των καταλήψεων.

(«Γραμμή Βερολίνου» ονομάστηκε το 1981 το πακέτο μέτρων που αποφάσισε το Δημοτικό συμβούλιο του δυτικού Βερολίνου προκειμένου να αντιμετωπίσει καταλήψεις σπιτιών. Σύμφωνα με αυτά και από την ημέρα της εφαρμογής τους, κάθε κατάληψη σπιτιού είναι από την πρώτη στιγμή παράνομη λόγω της πρακτικής της και μόνο. Το ιδιοκτησιακό καθεστώς ή οι επι-

ΚΑΤΑΛΗΨΕΙΣ ΣΠΙΤΙΩΝ ΣΤΟ ΠΡΩΗΝ ΑΝΑΤ. ΒΕΡΟΛΙΝΟ

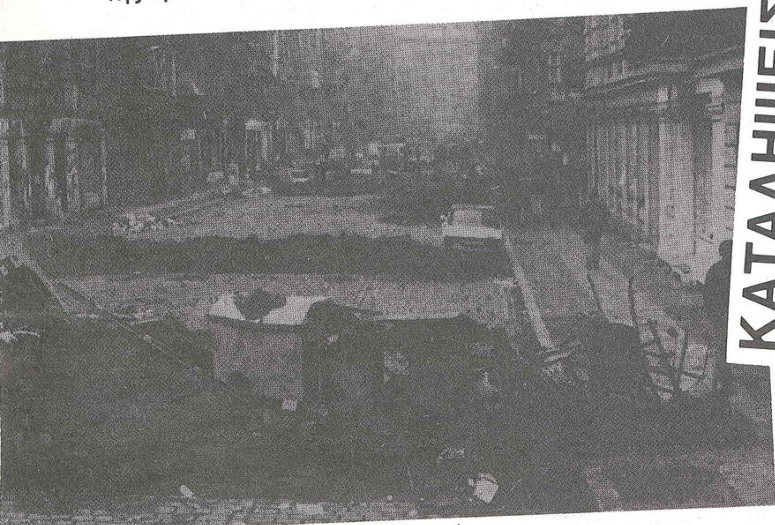
θυμίες των ιδιοκτητών δεν μπορούν να αποτρέψουν την εκκένωση της κατάληψης, για την οποία αποφασίζει απευθείας η αστυνομία. Οι καταλήψεις που υφίστανται τη στιγμή της ψήφισης των μέτρων αντιμετωπίζονται με διαπραγματεύσεις στο βαθμό που οι καταλήψεις είναι πρόθυμοι για συνεργασία και δέχονται να θεωρήσουν την κατάληψη ως μια ιδιωτική πρωτοβουλία για την επίλυση του στεγαστικού προβλήματος).

Στο ενιαίο πλέον Βερολίνο, με κυβερνήτη τον σοσιαλδημοκράτη Μόμπερ, η απόφαση αυτή δεν είναι καθόλου εξαιρετική: η κυβέρνηση επιχειρεί τη χάραξη μιας πολιτικής συνολικής ανάπτυξης της πόλης. Το υπουργείο συγκοινωνιών αποφασίζει διαπλάτυνσεις των περισσότερων λεωφόρων του κέντρου και την κατασκευή περιφερειακού ταχείας κυκλοφορίας. Το καινούργιο ρυθμιστικό σχέδιο για τις χρήσεις γης τίθεται σε εφαρμογή. Η ιδιοκτησία του Δήμου μεταβιβάζεται έναντι εξευτελιστικών ποσών σε ιδιώτες επιχειρηματίες και η αρμοδιότητα του Δήμου σε θέματα κατοικίας (π.χ. δικαιοδοσία στον καθορισμό των επιτρεπόμενων ενοικίων) παραχωρεί τη θέση της στον ελεύθερο ανταγωνισμό των οικοδομικών εταιρειών. Μέσα σε διάστημα λίγων μηνών οι τιμές των ενοικίων αυξήθηκαν από 14 σε 25 DM/τμ στο δυτικό τμήμα της πόλης. Στο ανατολικό αντίστοιχα κυμαίνονταν στα 2 - 3 DM/τμ και οι προβλέψεις ήταν ότι θα προσαρμοστούν στα δυτικά δεδομένα το αργότερο σε ένα χρόνο. Από την άλλη η έλλειψη στέγης είναι τόσο έντονη που ακόμη και τα πολυτελή κτίρια γραφείων ενοικιάζονται για κατοικία καταστρατηγώντας έτσι τις ρυθμίσεις περί χρήσεων στην κατεύθυνση όμως των μεγαλύτερων κερδών για τις εταιρείες.

Μέσα σ' αυτό το «σκηνικό» και με δεδομένη την απόφαση της 24 Ιούλη για την υιοθέτηση της «γραμμής του Βερολίνου», η αστυνομία αδειάζει στα μέσα Νοέμβρη 3 σπίτια που είχαν καταλάβει νέοι παρά την απαγόρευση. Μετά από λίγες ώρες πραγματοποιούν 10.000 άτομα διαδήλωση συμπαραστάσης ζητώντας να ξαναδοθούν τα σπίτια στους κατοίκους τους. Το απόγευμα ωστόσο η διαδήλωση εξελίσσεται σε συγκρούσεις με την αστυνομία, όταν οι καταληψίες της οδού Μάιντσερ φοβούμενοι και εκκένωση των δικών τους σπιτιών στήνουν οδοφράγματα για να προστατέψουν τα σπίτια. Η αστυνομία επελαύνει με αύρες και πυροσβεστικά και συγκρούεται με το μεγαλύτερο μέρος των διαδηλωτών που είχαν καταφύγει στο δρόμο αυτό.

Την επόμενη μέρα (15/11/90) είχε εκδοθεί και επίσημα η εντολή εκκένωσης των 13 σπιτιών της οδού Μάιντσερ η οποία πραγματοποιήθηκε μετά από ιδιαίτερα βίαιες συγκρούσεις. Οι καταληψίες είχαν σκάψει τάφρους στο δρόμο για να αποτρέψουν τα οχήματα της αστυνομίας, η οποία όμως επιστράτευσε μέχρι και ελικόπτερο. Περίπου 350 καταληψίες και συμπαράστατες συνελήφθησαν, πολλοί από αυτούς βαριά τραυματισμένοι.

Μετά την εκκένωση των σπιτιών αυτών ο υπουργός εσωτερικών δήλωσε ότι για τις υπόλοιπες καταλήψεις θα γίνουν ειρηνικές διαπραγματεύσεις. Ωστόσο μερικά εγκαταλείφθηκαν από τους κατοίκους τους από το φόβο της βίαιης εκκένωσης. Παρ' όλα αυτά, περίπου εκατό σπίτια παραμένουν κατειλημμένα.

σχόλια πάνω στη κοινωνία του θεάματος

πλαίσια του επίσημου εγγυημένου αξιοθαύμαστου. Αλλά συμβαίνει επίσης, αυτή η μετάβαση από θέση σε θέση στο χώρο των μέσων επικοινωνίας, αποτελεί το πρόβλημα πολλών επιχειρήσεων, επίσημης ανεξάρτητων, αλλά στην πραγματικότητα κρυφά συνδεδεμένων διαμέσου διαφόρων δικτύων επι τουτού. Έτσι ώστε, μερικές φορές, η κοινωνική διαίρεση της εργασίας, καθώς κι η αλληλεγγύη που μπορεί εύκολα να προβλεφθεί από τη λειτουργία της, επανεμφανίζονται κάτω από εντελώς νέες μορφές: Λογουχάρη, προκειμένου να προετοιμάσεις μια δολοφονία μπορείς πλέον να δημοσιεύσεις ένα μυθιστόρημα. Τα χαριτωμένα αυτά παραδείγματα υπονοούν επίσης ότι δεν μπορείς πια να έχεις εμπιστοσύνη σε κανένα όσον αφορά το επάγγελμά του.

Αλλά η υπέρτατη φιλοδοξία του ενσωματωμένου θεαματικού είναι επιπλέον να γίνουν οι μυστικοί πράκτορες επαναστάτες κι οι επαναστάτες μυστικοί πράκτορες.

!!!

6

Η πρωταρχική επιδίωξη της θεαματικής κυριαρχίας ήταν να εξαλείψει την ιστορική γνώση εν γένει και καταρχήν σχεδόν όλες τις πληροφορίες και τα εύλογα σχόλια σχετικά με το πιο πρόσφατο παρελθόν. Ένα τόσο κατάφωρο κι αυταπόδεικτο γεγονός δε χρειάζεται εξηγήσεις. Το θέαμα οργανώνει με μαεστρία την άγνοια για όσα συμβαίνουν και, αμέσως μετά, τη λήθη όσων μολταύτα κατόρθωσαν να γίνουν γνωστά. Το πιο σημαντικό είναι και το πιο κρυφό. Τιποτε, στη διάρκεια των είκοσι τελευταίων χρόνων, δε συγκαλύφθηκε με τόσα πολλά κατά παραγγελία ψέμματα όσο η ιστορία του Μάη '68. Βέβαια αντλήθηκαν χρήσιμα διδάγματα από ορισμένες απομυθοποιητικές μελέτες πάνω σ' εκείνες τις μέρες κι τις απαρχές τους αλλά αποτελούν κρατικό μυστικό.

Στη Γαλλία δέκα χρόνια νωρίτερα, ένας Πρόεδρος της Δημοκρατίας, που κατόπιν ξεχάστηκε αλλά τότε ξεχώριζε στην επιφάνεια του θεάματος, εξέφραζε αφελώς τη χαρά που ένιωθε, "γνωρίζοντας ότι στο εξής θα ζήσουμε σ' ένα κόσμο δίχως μνήμη όπου, όπως στην επιφάνεια του νερού, η μία εικόνα κυνηγάει ακατάπαυστα την άλλη. Είναι πράγματι χρήσιμο για τους ανθρώπους των υποθέσεων που ξέρουν να διατηρούν τη θέση τους. Το τέλος της ιστορίας είναι μια ευχάριστη ανάπαυλα για κάθε υφιστάμενη εξουσία. Της εγγυάται την απόλυτη επιτυχία του συνόλου των επιχειρήσεών της, η τουλάχιστον τη φήμη της επιτυχίας.

Μια απολυταρχική εξουσία τόσο πιο ριζικά καταργεί την ιστορία όσο πιο επιτακτικές είναι οι ανάγκες και τα συμφέροντά της για κάτι τέτοιο, και προπάντων ανάλογα με τις μεγαλύτερες ή μικρότερες πρακτικές ευκολίες εκτέλεσης που συναντά. Ο Τσιν Τσε Χόανγκ Τι διέταξε να κούν τα βιβλία, αλλά δεν κατάφερε να τα εξαφανίσει όλα. Ο Στάλιν είχε προωθήσει ακόμη παραπέρα την πραγματοποίηση ενός τέτοιου σχεδίου στον αιώνα μας αλλά, παρόλα τα κάθε λογής ερείσματα που είχε καταφέρει να βρει έξω από τα σύνορα της αυτοκρατορίας του, παρέμεινε απροσπέλαστη στην αστυνομία του, μια εκτεταμένη ζώνη του κόσμου όπου κορόιδευαν τις αγυρτίες του. Το ενσωματωμένο θεαματικό τα κατάφερε καλύτερα, με πιο νέες μεθόδους, και δρώντας αυτή τη φορά παγκόσμια. Την ηλιθιότητα που αποτελεί παντού αντικείμενο σεβασμού, δεν επιτρέπεται πια να την κοροϊδεύει κανείς ή τουλάχιστον είναι αδύνατο να γνωστοποιήσει ότι την κοροϊδεύει.

Το πεδίο της ιστορίας ήταν το αξιοσημείωτο, η ολότητα των συμβάντων οι συνέπειες των οποίων εκδηλώνονταν για μεγάλο χρονικό διάστημα. Επίσης δεσχευόταν η γνώση έπρεπε να διαρκεί και να βοηθάει στην κατανόηση, τουλάχιστον εν μέρει, όσων θα συνέβαιναν εκ νέου: "κτῆμα ἐς δέι", λέει ο Θουκυδίδης. Μ' αυτό τον τρόπο η ιστορία ήταν το μέτρο μιας πραγματικής καινοτομίας. Και όποιος πουλάει την καινοτομία έχει κάθε συμφέρον να εξαλείψει το μέσο αποτίμησής της. Όταν το σημαντικό αναγνωρίζεται κοινωνικά σαν αυτό που είναι στιγμιαίο, και προκειται να είναι τέτοιο και την επόμενη στιγμή, όντας άλλο και το αυτό, και θα αντικαταστήσει πάντοτε μιαν άλλη στιγμιαία σημασία, μπορούμε κάλλιστα να προσθέσουμε ότι το χρησιμοποιούμε μέσω εξασφαλισμένης είδος αιωνιότητας σ' αυτή την ασήμαντοτητα, που μιλάει τόσο μεγαλοφώνως.

Το πολύτιμο όφελος που καρπώθηκε το θέαμα από αυτή την κήρυξη εκτός νόμου της ιστορίας, ότι δηλαδή καταδίκασε ήδη όλη την πρόσφατη ιστορία να περάσει στην παρανομία και κατάφερε να ξεχαστεί εν γένει το ιστορικό πνεύμα μέσα στην κοινωνία, είναι καταρχήν η συγκάλυψη της δικής του ιστορίας: η ίδια η κίνηση της από μέρους του πρόσφατης κατάκτησης του κόσμου. Η εξουσία του φαίνεται ήδη οικεία, σαν να προϋπήρχε ανεκαθεν. Όλοι οι σφετεριστές θέλησαν να κάνουν να ξεχαστεί ότι οι μόλις είχαν έρθει.

Πράγμα που σημαίνει πως η "αποφασί" ως φαταλμαχία (ωφελήσας πω Απ. Κυβερνήτης) είναι μοχλός η ανείρως της ενός παζαριού...

Στο καθαρό θεωρητικό επίπεδο, δε θα χρειαστεί να προσθέσω σε όσα είχα διατυπώσει παλαιότερα παρά μία μόνο λεπτομέρεια, που οδηγεί όμως μακριά. Στα 1967, διέκρινα δύο αλληλοδιαδεχόμενες κι ανταγωνιστικές μορφές της θεαματικής εξουσίας, τη συγκεντρωμένη και τη διάχυτη. Τόσο η μια όσο κι η άλλη πλανούσαν πάνω από την πραγματική κοινωνία σαν ο σκοπός κι η πλάνη της. Η πρώτη, προβάλλοντας την ιδεολογία που συνοψιζόταν σε μια δικτατορική προσωπικότητα, είχε συνοδεύσει την ολοκληρωτική απελευθέρωση, τόσο τη ναζιστική όσο και τη σταλινική. Η δεύτερη, παρακινώντας τους μισθωτούς να κάνουν ελεύθερα την εκλογή τους ανάμεσα σε μια μεγάλη ποικιλία καινούργιων εμπορευμάτων που έρχονταν αντίμετωπα, αντιπροσώπευε την αμερικανοποίηση του κόσμου, η οποία αν και επίφοβη από ορισμένες απόψεις, έβλεπε τις χώρες όπου είχαν καταφέρει να διατηρήσουν για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα τις συνθήκες αστικής δημοκρατίας παραδοσιακού τύπου. Από τότε συστάθηκε μια τρίτη μορφή, με τον ορθολογισμένο συνδυασμό των δύο προηγούμενων, και πάνω στη γενική βάση της νίκης εκείνης της μορφής που αποδείχτηκε ισχυρότερη, δηλαδή της διάχυτης. Πρόκειται για το ενσωματωμένο θεαματικό, που στο εξής τείνει να επιβληθεί παγκόσμια.

Η πρωτοκαθεδρία που κατείχαν η Ρωσία κι η Γερμανία στο σχηματισμό του συγκεντρωμένου θεαματικού κι οι Ηνωμένες Πολιτείες στο σχηματισμό του διάχυτου θεαματικού, φαίνεται ότι ανήκει στη Γαλλία και την Ιταλία όσον αφορά την εγκαθίδρυση του ενσωματωμένου θεαματικού, χάρη στη συγκυρία μιας σειράς κοινών ιστορικών παραγόντων: σημαίνων ρόλων των σταλινικών κομμάτων και συνδικάτων στην πολιτική και πνευματική ζωή, μη ισχυρή δημοκρατική παράδοση, μακρόχρονη μονοπώληση της εξουσίας από ένα και μοναδικό κυβερνών κόμμα, αναγκαιότητα απαλλαγής από μια επαναστατική αμφισβήτηση που έκανε την εμφάνισή της εντελώς αναπάντεχα.

Το ενσωματωμένο θεαματικό εκδηλώνεται ταυτόχρονα σαν συγκεντρωμένο και σαν διάχυτο, και μετά από αυτή την καρποφόρο ενοποίηση μπόρεσε να χρησιμοποιήσει σε μεγαλύτερη έκταση τόσο τη μια όσο και την άλλη ιδιότητα. Ο προγενέστερος τρόπος εφαρμογής τους άλλαξε κατά πολύ. Όσον αφορά τη συγκεντρωμένη πλευρά, το διευθυντικό κέντρο έχει γίνει τώρα αθέατο: ποτέ πια δεν τοποθετείται σ' αυτό ένας γνωστός ηγέτης ή μια ξεκάθαρη ιδεολογία. Και όσον αφορά τη διάχυτη πλευρά, η θεαματική επιρροή ποτέ δεν είχε σημάδεψει σε τέτοιο βαθμό το σύνολο σχεδόν των συμπεριφορών και των αντικειμένων που παράγονται κοινωνικά. Διότι, σε τελευταία ανάλυση, η σημασία του ενσωματωμένου θεαματικού είναι ότι ενσωματώθηκε στην πραγματικότητα ενόσω μάλιστα μιλούσε γι' αυτήν κι ότι καθώς μιλούσε γι' αυτήν την ανοικοδομούσε. Έτσι ώστε αυτή η πραγματικότητα να μη στέκει τώρα πια αντίκρου του σαν κάτι ξένο. Όταν το θεαματικό ήταν συγκεντρωμένο του ξέφευγε το μεγαλύτερο μέρος της περιφέρειας της κοινωνίας. Όταν ήταν διάχυτο ένα μικρό μέρος και σήμερα τίποτε. Το θέαμα εισχώρησε σε κάθε πραγματικότητα, ακτινοβολώντας την. Όπως εύκολα μπορούσε κανείς να προβλέψει στη θεωρία, η πρακτική εμπειρία της ξεφρενής ικανοποίησης των επιθυμιών του εμπορευματοικού Λόγου απέδειξε γρήγορα και δίχως καμιά εξαίρεση ότι το γίγνεσθαι-κόσμος της πλαστοποίησης ήταν επίσης γίγνεσθαι-πλαστοποίηση του κόσμου. Εκτός από μια κληρονομιά - που παραμένει σημαντική, αλλά είναι καταδικασμένη να φθίνει συνεχώς - από βιβλία και παλαιά κτίρια, τα οποία άλλωστε όλο και συχνότερα επιλέγονται και τοποθετούνται σε προοπτική ανάλογα με τα όφελή του θεάματος, δεν υπάρχει πια τίποτα, τόσο στην κουλτούρα όσο και στη φύση, που να μην έχει αλλοιωθεί, και μολυνθεί, σύμφωνα με τα μέσα και τα συμφέροντα της σύγχρονης βιομηχανίας. Ακόμα κι η γενετική έχει γίνει απόλυτα προσιτή στις κυρίαρχες δυνάμεις της κοινωνίας. Η διακυβέρνηση του θεάματος, η οποία κατέχει στις μέρες μας όλα τα μέσα πλαστοποίησης του συνόλου τόσο της παραγωγής όσο και της αντίληψης, είναι απόλυτος κύριος των ανανήσεων όπως είναι ανεξέλεγκτος κύριος των σχεδίων που διαμορφώνουν το απώτερο μέλλον. Κυριαρχεί απόλυτα παντού: εκτελεί τις ετυμολογίες στις οποίες καταλήγει έπειτα από συνοπτική διακα-οία.

Σε τέτοιες συνθήκες μπορεί να δεις να ξεπροβάλλει ξαφνικά, με μια καρναβαλιστική ιλαρότητα, μια παρωδία του τέλους της διαίρεσης της εργασίας και μάλιστα πάνω στην καταλλήλότερη στιγμή μιας και συμπιέσει με τη γενική κίνηση εξαφάνισης κάθε αληθινής αυθεντίας. Έτσι μπορείς να δεις ένα χρηματιστή να τραγουδάει, ένα δικηγόρο να γίνεται καταδότης της αστυνομίας, ένα φοιτητή να εκθέτει τις λογοτεχνικές του προτιμήσεις, έναν ηθοποιό να κυβερνά, ένα μάγειρο να φιλοσοφεί πάνω στις στιγμές ψηφίσματος σαν ορόσημα στην παγκόσμια ιστορία. Κάθενας μπορεί να ξεπροβάλλει μέσα στο θέαμα προκειμένου να επιδοθεί δημόσια, ή καμιά φορά ν' αφοσιωθεί κρυφά, σε μια εντελώς διαφορετική δραστηριότητα σε σχέση με την ειδικότητα χάρη στην οποία είχε γίνει αρχικά γνωστός. Εκεί όπου η κατοχή "κύρους στο χώρο των μέσων επικοινωνίας" έχει λάβει απείρως μεγαλύτερη σπουδαιότητα από την αξία αυτού που είσαι ικανός να κάνεις πραγματικά, είναι φυσικό αυτό το κύρος να μεταβιβάζεται εύκολα και να παρέχει το δικαίωμα να λάμψεις, με τον ίδιο τρόπο, οπουδήποτε αλλού. Το πιο σύνθετο είναι τα επιταχυνόμενα σωματίδια, στο χώρο των μέσων επικοινωνίας, να συνεχίζουν την απλή τροχιά τους μέσα στα

Η αποκλειστική άσκηση είναι πρόβλημα των "επικοινωνιακών δημοκρατιών" για είναι συνεπώς η σε ένα ροκ-σταρ... Κάθεξ - που ρίχνει

1. Ένας χρόνος μετά τα «τείχη που έπεσαν». Το σιδηρούν παραπέτασμα δεν σκιάζει άλλο την Ευρώπη. Οι ορίζοντες είναι ανοιχτοί. Η μισοθυσνητήρητη ντελταγκένσια της δύσης ζητωκραυγάζει: ο κομμουνισμός πέθανε!! Στο εξής, πάνω από την ήπειρο δεν θα πλανιέται το φάντασμα του. Μονάχα η σκόνη της «ελευθερίας» θα πέφτει βαριά στις βαλίτσες των Πολωνών και των Ρουμάνων γκασταρμπάιτερς, στο δρόμο τους προς το οικονομικό θαύμα της δύσης.

Οι ιδιοκτήτες του δυτικού εργοστασίου πανηγυρίζουν που αγόρασαν σαν οικοπέδο το χρεωκοπημένο ανατολικό. Βαυκαλλίζονται, όχι μόνο για την εξουσία τους πάνω μας, αλλά και για την ευκαιρία που έχουν να πραγματοποιήσουν το αιώνιο όνειρο κάθε εξουσίας: να τελειώνουν με την ιστορία, να τελειώνουν με κάθε ιστορική γνώση που αποδεικνύει πως είναι προσωρινοί. Οι φιλόσοφοι επιχαιρούν: νενικήκαμεν. Οι στρατιηγοί ωστόσο προειδοποιούν: δεν μπορεί, κάπου υπάρχει εχθρός.

2. Αυτό που ονειρεύτηκαν οι μακελλάρηδες των «λαϊκών δημοκρατιών» αμφισβητήθηκε στην Βουδαπέστη το '56, στην Πράγα το '68, στην Βαρσοβία το '81. Επιβεβαιώθηκε μονάχα κάτω από τις ερπύστριες. Η αποδοτικότητα των σεκιουριτά επέτρεψε για πάρα πολλά χρόνια στους ιθύνοντες του μισού κόσμου την αυταπάτη ότι θα είναι αιώνιοι. Γελάστηκαν.

Απέναντι στον ίδιο εχθρό, οι αφέντες του άλλου μισού κόσμου απάντησαν με την αδιάκοπα ανανεούμενη επιβεβαίωση της εξουσίας τους πάνω στις παραγωγικές διαδικασίες. Δεν αγνόησαν τον ιστορικό χρόνο. Τον απαλλοτρίωσαν. Και κέρδισαν το «στοίχημα».

3. Την ίδια εποχή που η εργατική αντίσταση όντας ήδη εξουσία του κοινωνικού εργάτη πάνω στον εαυτό του εξελίσσεται σε πολιτική ανατροπή, στην ανατολή έστελναν εναντίων των εργατών τα ταγκς. Στην δύση έστελναν εναντίον τους την ατμομηχανή. Και κέρδισαν το «στοίχημα».

4. Το δυτικό μοντέλο «δημοκρατίας» αποδείχτηκε πιο αξιόπιστο από το ανατολικό — αυτό είναι όλο και όλο. Η σχετική διαφορικότητα ανάμεσα στους θεσμούς της πολιτικής και στους θεσμούς της οικονομίας, και προπαντός η σύγχυση που μπορεί να παράγει αυτή η «ασυμμετρία» σχετικά με την σύνθεση ως πραγματικής εξουσίας, αποδείχτηκε νικήτρια — αν και δοκιμάστηκε ισχυρά σε μια τουλάχιστον περίπτωση, στην Ιταλία.

Αντίθετα η ταύτιση πολιτικής και οικονομικής εξουσίας, το κόμμα - κράτος - κεφάλαιο απέτυχε: μπορούσε να επιτηρεί τον εργάτη. Αλλά δεν μπορούσε να απαντήσει παραγωγικά στην ανυπακοή του.

5. Η δυτική «δημοκρατία» νίκησε (προς το παρόν) αποτελεσματικότερα τον ίδιο εχθρό που και η ανατολική ήταν υποχρεωμένη να κάμψει: την εργατική αντίσταση. Και στις δυο πλευρές του τοίχου οι εστίες κοινωνικής αντίστασης που οι εργάτες μπορούσαν να δημιουργούν σαν τάξη αυτοεξιοπιούμενη έπρεπε να απαλλοτριωθούν έτσι ώστε το κάστρο του '68 να αλωθεί οριστικά. Στην από δω μεριά ο στρατός (σε όλες του τις εκδοχές...) μπόρεσε να εγγυηθεί μια ορισμένη πειθαρχία: αλλά μόνο αυτό. Υπόγεια, το εργατικό σαμποτάζ σαν ΑΔΙΑΦΟΡΙΑ εργασίας αχρήστευε το εργοστάσιο.

Από την άλλη μεριά, στην δύση, φρόντισαν να μεταφέρουν κομμάτια του εργάτη στις μηχανές.

Αλλά το αναμφίβολο πλεονέκτημα αυτής της «προσέγγισης» θα μπορούσε να αποδοθεί, μονάχα εφ' όσον βρισκόταν υπό έλεγχο το σύνολο των αντικειμένων και κυρίως των συμπεριφορών που παράγονται κοινωνικά — με τρόπο που αυτός ο έλεγχος να μην φαίνεται. Στο μοντέλο της δυτι-

κής δημοκρατίας, η διασπορά των αποφάσεων διεύθυνσης, η μετατροπή των κέντρων σε δίκτυα, εν ολίγοις η συνθήκη της «νέας» αγοράς, ήταν και είναι απαραίτητος όρος απόδοσης...

Εδώ υστέρησε η ανατολική «δημοκρατία». Γιατί οι διευθυντές της στάθηκαν κοντοπρόθεσμα πολύ περισσότερο ΦΑΝΕΡΑ αδιάλλακτοι από όσο τα μακροπρόθεσμα συμφέροντά τους απαιτούσαν.

6. Η διάχυση του εμπορευματικού ντελτίου σε όλο και πλατύτερους κύκλους μέσα στις κοινωνικές σχέσεις κρύβει τον πυρήνα: αυτό είναι το κατόρθωμα της δυτικής «δημοκρατίας», που φαίνεται ικανή, και προπαντός διατεθειμένη να μετατρέψει όλον τον πλανήτη σε αποικία. Και τις ευαίσθητες περιοχές του σε *αβουσες με καθρέφτες*.

Του λοιπού η ενσωμάτωση των σφαιρών του εμπορεύματος θα λέγεται ελευθερία.

Αλλά υπάρχουν ακόμα επαρχίες της κοινωνίας ανεξερεύνητες. Υπάρχουν επίσης σοβαρές εντάσεις που παράγονται κατά την έφοδο του εμπορευματικού/θεαματικού πάνθεου. Η δυτική «δημοκρατία» είναι υποχρεωμένη γι' αυτό να περιορίσει την μέθη της. Το μονοπώλιο της δεν πρέπει να φαίνεται οριστικό. Αναγκαστικά η αποτυχία της ανατολικής «δημοκρατίας» θα πρέπει να υπενθυμίζεται από καιρό σε καιρό, σαν μέτρο αποτίμησης της δυτικής. Αόριστοι κίνδυνοι θα πρέπει να υπάρχουν πάντα.

Γιατί αυτή ακριβώς η νικήτρια «δημοκρατία» θέλει να *κρίνεται σε σχέση με τους εχθρούς της — και όχι σε σχέση με τα αποτελέσματά της*. Εν ανάγκη μερικοί τέτοιοι εχθροί θα παράγονται υποδειγματικά.

7. Η μείωση των πυρηνικών και των συμβατικών εξοπλισμών (συμπεριλαμβανομένης μιας αμοιβαίας διευθέτησης των διαφορών μεταξύ μυστικών υπηρεσιών που ήδη εξελίσσεται με την μορφή απροσδόκητων «αποκαλύψεων» και από τις δυο μεριές — ή με την μορφή θεαματικών αντιτρομοκρατικών επιτυχιών) θα εξισορροπηθεί όχι μόνο από την μεταφορά της ζώνης πυρός στον νότο. Αλλά και από την επαναδιάταξη των δυνάμεων και την τελειοποίηση των εξοπλισμών στις γραμμές του *εσωτερικού μετώπου*. Συμπεριλαμβάνονται εδώ ανταλλαγές τεχνολογίας στην ψυχιατρική, την κοινωνιολογία την ψυχολογία μαζών, την βιολογία, την ιατρική, την κυβερνητική, την διαφήμιση, την διαμόρφωση νομικών πλαισίων — και φυσικά τις στρατιωτικές «λεπτομέρειες». (Κατορθώματα της STAZI, όπως για παράδειγμα η αρχειοθέτηση οσμών από καταζητούμενους ώστε τα αστυνομικά σκυλιά να τους αναγνωρίζουν ανάμεσα σε χιλιάδες άλλους, συνιστούν ασφαλώς μια ευχάριστη εξέλιξη για τους δυτικούς ομότεχνούς της). Εντελώς συμπτωματικά ο όρος «εσωτερική ασφάλεια» καθίσταται εκ νέου επίκαιρος: ενώ το ερώτημα «ποιός είναι τίς; ακούγεται ανώφελο ή ανόητο.

8. Η ανατολική «δημοκρατία» φαίνεται ηττημένη. Αυτό είναι το λιγότερο, και κανείς δεν πρόκειται να θρηνήσει την αστοχία ενός συστήματος. Κανείς, τουλάχιστον ανάμεσα στους κληρονόμους των αγώνων του εργατικού κινήματος σε ανατολή και δύση. Κανείς, ούτε καν εκείνο το είδος διανοούμενων που παρίσταναν για δεκαετίες τους πρεσβευτές του «λαού». Πολύ περισσότερο, απ' ότου το προλεταριάτο στην δύση τους *υπέδειξε* να το *αποχαιρετήσουν*.

Φυσικά, μερικά κλαψουρίσματα αντήχησαν και αντηχούν. Η υποτιθέμενη κατάρρευση — χρεωκοπία μεταξύ συνεταίρων — πρέπει να χρεωθεί οπουδήποτε αλλού πέραν των δυτικών ομοτράπεζων (και ομόσταυλων) των Γιαρουζέλσκι.

HMO

Συγκρούσεις αστυνομίας και εργατών διαδηλωτών

Γιά μία γυναίκα

Λαχναρισμένη στον κηρύατρο στένει μια γυναίκα και να την εξετάσει του γυρεύει. Αυτός της ελπεί πως νάνει λάθος γιό με ρώα σχολείται κι όχι ανδράς. Μα νιάδα ρώα, λέει. Ας το κρύψ, μόλις ξυπνάει σα γάτα κίωσ από τοντίκι κυνηγίμαι σαν ελγόο τρέχω δουλεύοντας σαν κίθκος στο λεωφορείο κρεμίζμαι φορτώνω με τσόντες σαν καμήλα σα λιονταρίνα φυλάω την τιμή μου και στο σπίτι σα γυρνάει να κοιμηθώ ο άντρας μου γλυκά μου διδουρίζει: Δεν πας είδ έβρα, βρε τούλκι μου ...

Κάνε το δούρα σου γυαρό και ξανακλάσε με άνδρα.

Γραμμένο από ανώνυμο ποιητή ή στο του '80 στην απεργιακή εφημερίδα

Αφίσσα που κυκλοφόρησε στην Πολωνία το '80

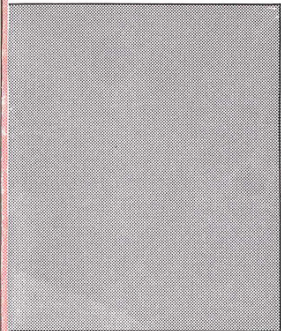
Αν περιμένουμε...
Αν συνεχίσετε να ζείτε όπως τώρα, χαθήκατε. Φίλος σας είναι η αλλαγή: σύντροφός σας στον αγώνα είναι η ανυπακοή. Απ' το τίποτα πρέπει να κατορθώσετε κάτι: ό,τι είναι παντοδύναμο θα εξαφανιστεί στην μη αποκηρύξετε ό,τι έχετε κατακτήσει, ό,τι σας αρνήθηκαν.

Μπέρτολτ Μπρεχτ

ΥΝ, ΕΙΜΑΙ...

στην Πολωνία, το '70.

ποιήτρια, δημοσιευμένο τον Αύγουστο
ριβό «SOLIDARNOS»

δαμνηότητα

9. Ηττημένοι στην πραγματικότητα είναι οι προλετάριοι, σε ανατολή και δύση. Γιατί προκάλεσαν το στοίχημα, παράγοντας την ιστορία. Και όμως η επίσημη ιστορία γράφεται από τους ιδιοκτήτες του κόσμου. Γράφεται και παραγράφεται αναγκάζοντας τους προλετάριους, πολύ περισσότερο από την υλική αθλιότητα στην ταπείνωση. Τα τείχη είχαν πέσει το '68, και είχαν ξαναπέσει το '79 και το '80, όταν στη Βουδαπέστη και στο Γκντάνσκ κτύπαγε η καρδιά του μαχόμενου εργατικού κινήματος όλης της Ευρώπης. Το '90 υπάρχουν ακόμα.

10. Αλλά οφείλουμε να ορίσουμε το μέτρο αυτής της ήττας, και πάντως όχι συγκρίνοντάς την με τις υποτίθεται απόλυτες αλλά οπωσδήποτε προσωρινές επιτυχίες της δυτικής «δημοκρατίας».

Δεν πρόκειται λοιπόν για ήττα ιδεολογίας, όπως τζιρίζουν ορισμένοι κηφήνες της νόησης (θεωρώντας εαυτούς διανοούμενους) αφού η αντιπαλότητα του προλετάριου στον «κύριο» του δεν είναι μια «κακή ιδέα».

Δεν είναι επίσης απώλεια υλικών απολαβών, αν και η στέρηση στην οποία ζούμε — και κυρίως θα ζήσουμε — είναι εφιαλτική. Είναι απώλεια του μέλλοντός μας, όντος και γιγνόμενου ταυτόχρονα.

11. Η επαναστατική θεωρία και η πράξη της ταξικής πάλης είναι απόλυτα εχθρικές με κάθε ι-δεολογία — συμπεριλαμβανομένων των «επαναστατικών» λεγόμενων, ποικιλόνομων παραλλα-γων της μη συνειδητής. Ομοίως, ορισμένες υλι-κές ανταμοιβές δεν ήταν ποτέ κάτι παραπάνω α-πό το σχεδόν τίποτα του κόσμου που μας ανήκει, γιατί τον παράγουμε.

Αλλά αντίστροφα, ο ιδεολογικός πληθωρισμός και οι νέες φτωχίες προετοιμάζονται σαν το έδα-φος του εσαεί παρόντος της δυτικής «δημοκρα-τίας».

12. Τοπικισμοί, εθνικισμοί και διαφόρων ειδών συμμορφικοί ή γενικευμένοι φασισμοί ενεργο-ποιούνται για να ακυρώσουν την υπέρβαση της προσωρινής μας ήττας: η διανομή και η απόλαυ-ση του ελάχιστου, του σχεδόν τίποτα (έχει υποδει-καί χρονο, πρόκειται να υποδειχθεί σαν μείζον συμφέρον των υποτελών τους.

13. Στο φόντο της σχετικής επικράτειας του εμπορευματοκόσμου, η ιστορία θα κινηθεί πάλι από τους ηττημένους. Δεν θα γίνουμε η επι-βεβαίωση ενός προγραμματισμού διάρκειας.

14. Το σκοινί δεν έπαψε να υπάρχει. Ούτε οι συ-νέταιροι των Τσαουσέσκου. Οι επιρροές των μεν και των δε δεν θα υποκρίνονται τους αθώους.

Θα είμαστε ευτυχείς — είμαστε ευτυχείς που ή-δη αυτό επιθυμούμε — όταν θα χάσουν την ψυ-χραιμία τους και την αθανασία τους.

Θα είμαστε ευτυχείς, ακόμα κι αν δεν είμαστε εκεί... Είμαστε περήφανοι, εδώ.

Svajla Tarteski, εργάτρια
(στην διαδρομή από την Βαρσοβία
στο Βερολίνο)

Also mal ehrlich, Erich... äh Egon...,
den real existierenden Spätkapitalismus
hätten wir uns wesentlich dekadenter
vorgestellt.

Fiat Panda. Die tolle Kiste.

Was hatte der Schwarze Kanal nicht alles über den Westen erzählt: kalte Glitzerwelt, verchromte Herzlosigkeit. Und dann fährt man rechts ran, kauft Bananen, und plötzlich fällt es einem wie Glasnost von den Augen dieser Kleine da, nicht größer als ein Trabi, das soll der Konsumterror sein, vor dem die weise Führung immer gewarnt hat? Lächerliche 4,9 l bleifrei Super (bei konstant 90 km/h nach DIN 70030-1 beim Panda 1000 L i.e. Kat.) — ist das die spätkapitalistische Vergeudung knapper Ressourcen? 11.990,- DM (West) für 45 PS/33 kW geregelten 3-Wege-Kat., verschiebbaren Aschenbecher und wiederverschließbare Türen — das soll Ausbeutung der werktätigen Massen sein? Der Panda ist lieferbar in Sozialismusröt, Preußischblau, Diplomaten-schwarz und weiteren United Colours. Und noch eine frohe Botschaft: mit mal gerade 1494 mm Breite preßt er durch jeden noch so kleinen Grenzübergang. * Unverbindliche Preisempfehlung ab Kippenheim.

Pandafahren, die soziale Form des Sparen.
Angebot der Fiat Kredit Bank: 1,9% effektiver Jahreszins,
99% Kautionskredit April 88 Monatsrate 1,- Euro

FIAT

Επάνω: διαφήμιση της FIAT σε γερμανικό περιοδικό λίγο μετά την «πτώση» του τείχους.

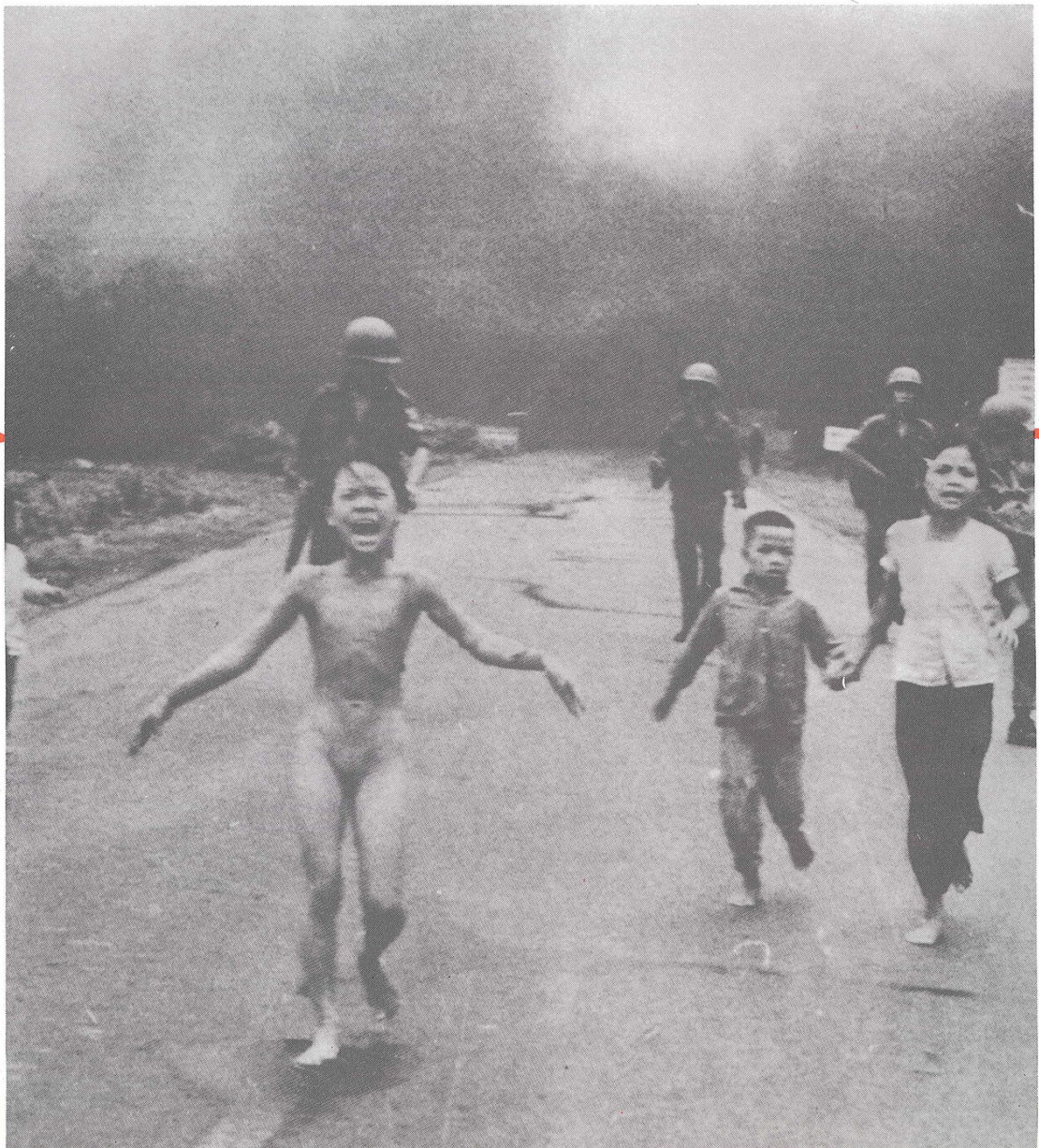
Λοιπόν αλήθεια, Έριχ*... ε, Έγκον... τον υπαρκτό ύστερο καπιταλισμό τον φαντα-ζόμαστεν πολύ πιο παρακμιακό.

Και τι δεν μας έλεγε το «Μαύρο Κανάλι» για την δύση: κρύος, αστραφτερός κόσμος, ψυχρότητα στις σχέσεις καλυμμένη με χρώμιο. Αλλά μετά πας δεξιά, αγοράζεις Μπανάνες, και σαν «Γκλαζνόςτ» στέκει μπροστά σου: αυτό το μικρό, όχι μεγαλύτερο από ένα Trabi αυτοκίνητο. Αυτή είναι η καταναλωτική τρομοκρατία από την ο-ποία ήθελε να μας προφυλάξει η καθοδήγηση: Με την γελοία κατανάλωση 4,9 l αμό-λυβδης (με 90 χλμ/ώρα, σύμφωνα με το DIN...) — αυτή είναι η σπατάλη σπάνιων ενεργειακών αποθεμάτων στον ύστερο καπιταλισμό: 11.990 μάρκα (Δυτικής Γερμα-νίας) για 45 PS/33 Kw με μετακινούμενα ταξάκια και πόρτες που ξανακλειδώνουν — αυτή είναι η υπερεκμετάλλευση των εργαζομένων μαζών; Το Panda κυκλοφορεί: σε σοσιαλιστικό κόκκινο, πρωσσικό μπλε, διπλωματικό μαύρο και άλλα «ενομένα» χρώματα. Και άλλη μια ευχάριστη λεπτομέρεια: με μόλις 1494 χιλιοστά πλάτος χω-ράει να περάσει από κάθε είδους σύνορα, όσο στενά κι αν είναι.

* Λογοπαίγνιο με το όνομα του «πρώην» Έριχ Χόνεκερ.

Κάτω: Για να μπορέσει ο Άνιελι (και όχι μόνο αυτός) να διαφημίσει τα «αγαθά» του «υπαρκτού ύστερου καπιταλισμού» έπρεπε να συντρίξει το πιο ριζοσπαστικό και πιο μαχητικό εργατικό κίνημα μετά τον δεύτερο πόλεμο. Παρ' όλα αυτά, τα αυτοκί-νητα FIAT (και όχι μόνο αυτά) προσφέρονται πάντα για οδοφράγματα...

Ω ευγενικοί μου εραστές, ποιός καὺμός ταράζει το παχύ σας έντερο, ποιός εφιάλτης δαγκώνει τον βαρύ, ήσυχο ύπνο σας; Ανησυχείτε για την τύχη μου; Μα πόσο άδικοι, απέναντι στα δημιουργήματά σας, στέκεστε, κοντόθωροι μέσα στην ομίχλη -ή έκπληκτοι μπροστά στη λάμψη - των ίδιων σας των έργων...

Τσεχοσλοβακία, Πράγα, '68 Αλλα και Λιθουανία '91...

Με προικίσατε με ότι πιο πολύτιμο: τα "συμβατικά" τα "βιολογικά", τα "χημικά", τα "πυρηνικά" (θυμάμαι πάντα τις χαριτωμένες αφιερώσεις, και τις έξυπνες στρατηγικές των επιτευγμάτων σας), αυτά λοιπόν δεν ήταν, δεν είναι, δικά σας δώρα; Και ακόμα οι λεηλασίες, το πλιάτσικο, αυτού που τόσο κομψά ονομάζετε "τρίτο" κόσμο (για να έχει κι αυτός μια θέση στο βάθρο...), πλιάτσικο λοιπόν μέσα σε συνθήκες "μέτριας" δημοκρατίας (τι μπορούν άλλωστε να εκτιμήσουν αυτοί) -αυτό δεν ήταν το αγαπημένο μας σπόρ; Κι ύστερα η ανάπτυξη (τρίτης ίσως διαλογής αλλά επιτέλους ανάπτυξη) εναλλάξ με μιά ορισμένη -ευτυχώς πάντα αόρατη- πιθανότητα λιμών και μιά ορισμένη -ευτυχώς πάντα ορατή- βεβαιότητα χρεών....αυτό δεν ήταν άραγε το κοινό μας δίκαιο;

Ω αγαπημένοι μου, η αύρα μου διατηρεί το ίδιο πάντα νεκρόφιλο περίγραμμα -με πλάσατε τόσο πολύ ίδια και απαράλλακτη με τα συμφέροντά σας, ώστε αυτό το αριστούργημα, εγώ, έργο μικρών θεών, έργο πολιτισμένων, δίκαιων, αρσενικών, αποφασισμένων, λευκών, (έστω και τηλεθέατων), εγώ λοιπόν, δεν θα μπορούσα να πάψω να υπάρχω, το λιγότερο σαν ευχή. Πως θα γινόταν άλλωστε να ζήσουν τα εμπορικά σας, τα εργοστάσια σας, οι τράπεζες σας, τα λιμανια και τα αεροδρόμια σας, τα χρηματιστήρια σας, τα

Βιετνάμ, Σαϊγκόν, '72

Αλλα και Παλαιστίνη, Κουρδιστάν, Βαγδάτη '91...

στρογγυλά τραπέζια σας και οι τετράγωνες καρδιές σας; Οχι.. δεν σας είμαι αγνώμων. Κι αν ακόμα μιά κάποια ασέλγία σε βάρος μου αγανακτεί τις ευγενικές ψυχές σας, δεν αγνώω πως αυτό συμβαίνει μονάχα επειδή το αίμα στα σεντόνια είναι των γυνιών και των θυγατέρων σας -που αναγκαστικά (οι πόλεμοι σας άραγε δεν πρέπει να γίνουν ακόμα πιο έξυπνοι, πιο αυτόματοι;) στέλνεται εκεί...

Λοιπόν γλυκύτατοί μου εραστές, τίποτα δεν πρέπει να σας κάνει να αμφιβάλλετε για εμένα. Η μικρή μου περιπέτεια -μικρή και αθώα σαν ουλή μιάς λεπτής χειρουργικής επέμβασης- θα ξεχαστεί γρήγορα. Πρώτοι απο όλους εσείς οι ίδιοι θα πειστείτε πως τίποτα δεν είναι αληθινά ανησυχητικό.

Σύντομα θα κυλιόμαστε στους ίδιους ανέφελους ουρανους. Σύντομα θα κουρσεύουμε τους ίδιους παράδεισους. Σύντομα θα κερνιόμαστε το ίδιο πλεόνασμα, τα ίδια λάφυρα...

Πάντα στα πόδια σας
η ειρήνη σας

ΑΥΤΟ ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΟΠΟΙΟ
ΠΡΟΦΥΛΑΚΙΣΤΗΚΕ ΣΤΙΣ 31 - 1 - 91 Ο ΒΑΡΔΗΣ ΤΣΟΥΡΗΣ,
ΓΙΑ ΤΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ ΤΗΣ 23ης ΙΟΥΛΗ

ΑΠΑΝΤΗΤΙΚΟ ΥΠΟΜΝΗΜΑ

Επειδή ο κύριος υπεύθυνος για την παρούσα υπόθεση παραιτηθείς Νομάρχης Νάτσικας που διέταξε την βίαιη επίθεση εναντίον των διαδηλωτών κατά των Βάσεων δεν βλέπω να είναι κατηγορούμενος,

Επειδή οι επίσης ένοχοι τραμπούκοι των ΜΑΤ που επετέθησαν με ρόπαλα κατά των διαδηλωτών και τους τραυμάτισαν με πυροβόλα όπλα και με ευθείες βολές δακρυγόνων δεν βλέπω να είναι κατηγορούμενοι,

Επειδή αυτοί που διευκολύνουν τα αμερικάνικα βομβαρδιστικά να εφοδιάζονται στη Βάση της Σούδας για να δολοφονήσουν αμάχους πολίτες στην Βαγδάτη και στην Βασσόρα δεν βλέπω να είναι κατηγορούμενοι,

Επειδή ο συμπολίτης μου - εργάτης Μανώλης Τσινάρκης είναι πάνω από τρεις μήνες προφυλακισμένος σαν ιδιαίτερα επικίνδυνος ενώ άτομα πραγματικά επικίνδυνα νέμονται τα ανώτερα αξιώματα της χώρας,

Επειδή έχω ορισμένες αμφιβολίες για την ετυμολογία της λέξεως "ΝΟΜΑΡΧΗΣ" (Νομού Αρχηγός ή Νόμου Αρχηγός),

Επειδή πράγματι εξφενδόνισα πέτρες και ξύλα κατά των αστυνομικών δυνάμεων όλο το τριήμερο 16 - 17 - 18 Νοεμβρη 1973 στο κέντρο της Αθήνας και σε στάση διηγείρα και συμμετείχα και σωματικές βλάβες προέκλεσα και παρακώλυσα έτσι τις συγκοινωνίες και άλλα πολλά αδικήματα διέπραξα,

Επειδή τα τελευταία πολεμικά γεγονότα δικαιώνουν απόλυτα τους διαδηλωτές της 23 Ιούλη,

Επειδή περισσή αηδία αισθάνομαι για την οσμή πετρελαίου της εν εξέλιξει στα ανατολικά ανθρωποσφαγής,

Επειδή ύπουλα κλήθηκα σαν μάρτυρας και μετατράπηκα σε κατηγορούμενο,

Επειδή 17 έμισθοι ένστολοι ψευδομάρτυρες κατάθεσαν κατ' εντολήν εναντίον μου,

Επειδή αν αναιρέσω τώρα τις κατηγορίες εύκολα το αστυνομικό κράτος θα βρει άλλους 17 έμισθους ένστολους ψευδομάρτυρες να αναιρέσουν τις αναιρέσεις,

Επειδή οι κοινωνικοί αγώνες δεν είναι νόμιμοι ή παράνομοι: Είναι δικαιοί,

Επειδή δεν έκανα τίποτα για το οποίο να ντρέπομαι,

Επειδή η λέξη "ΑΠΟΛΟΓΙΑ" που υπάρχει στην κλήση που έλαβα με θίγει

Γι' αυτά και γι' άλλα τόσα

ΑΡΝΟΥΜΑΙ να απαντήσω σε οιαδήποτε ερώτηση

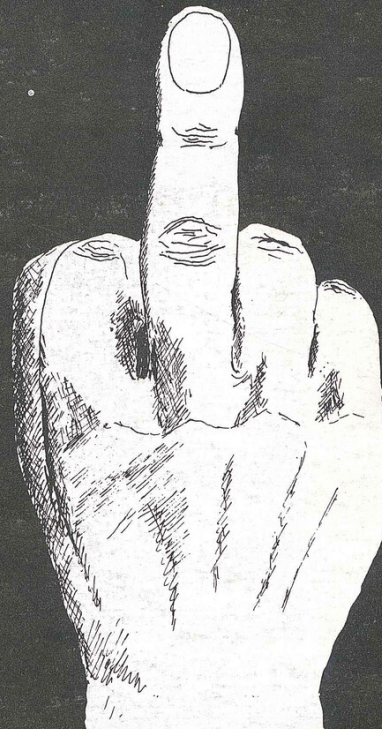
ΚΑΤΑΓΓΕΛΩ την δίωξη μου σαν εξυπηρέτηση σκοπιμότητας

ΑΠΑΙΤΩ την απαλλαγή μου με βούλευμα

Και στην περίπτωση που αυτό δεν συμβεί επιφυλάσσομαι να υπερασπίσω τον εαυτό μου κατά την ακροαματική διαδικασία δεδομένου ότι έχω εμπιστοσύνη στην αλληλεγγύη, την συντροφικότητα και το περί δικαίου αίσθημα του Χανιώτικου Λαού.

ΧΑΝΙΑ 31 - 1 - 1991
ΒΑΡΔΗΣ ΤΣΟΥΡΗΣ

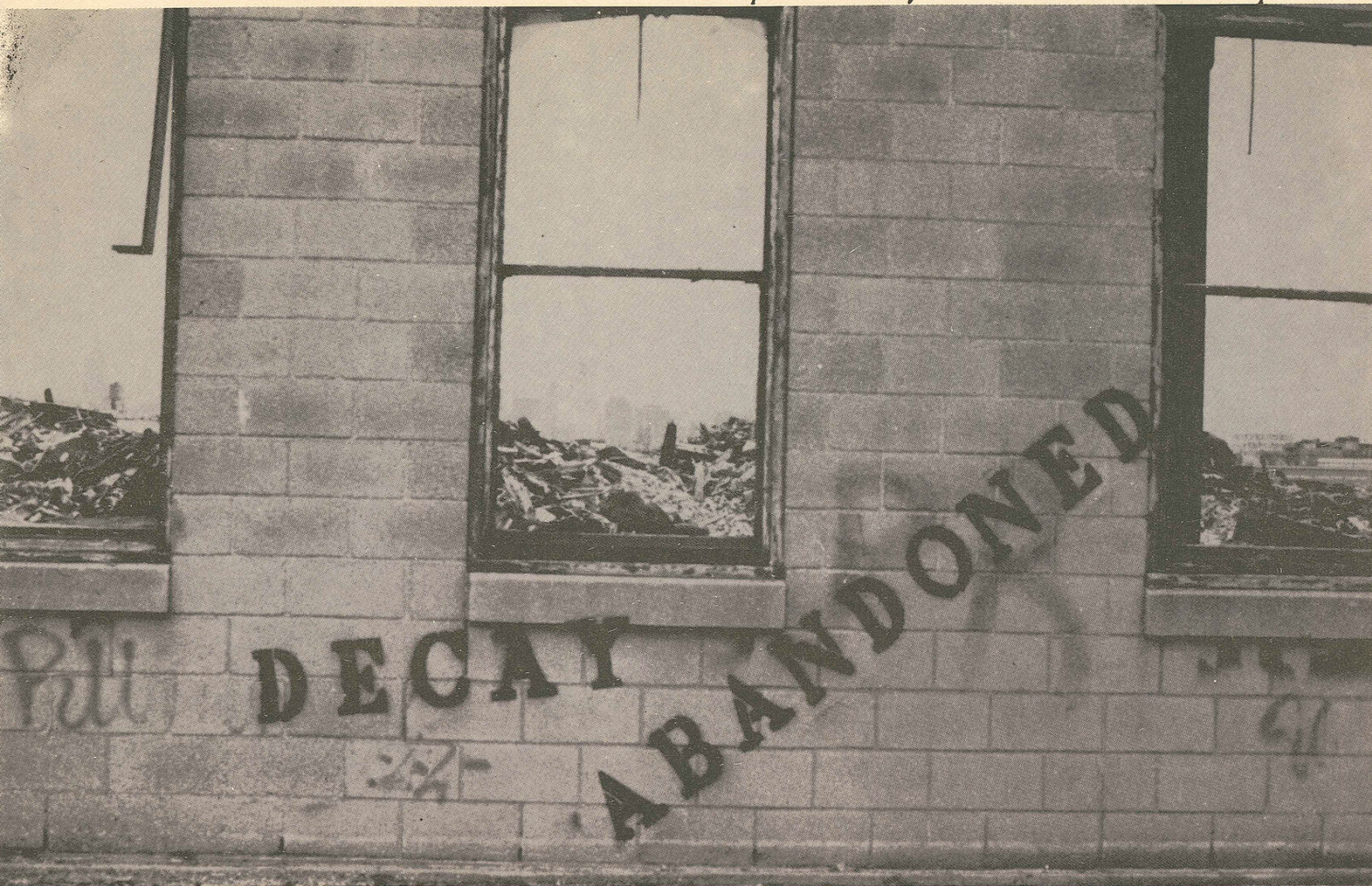
YIANKIES
WELLCOME

TO THESE
HOT BEACHES

HOTEL BAGDAD

ενδύμιο στεγαστικής κατάληψης

Το ένθετο αυτό είναι αντι-για-δώρο, με αφορμή τα πεντάχρονα της κατάληψης της Χαρ. Τριχούπη (έστω κι αν σαν σπίτι δεν υπάρχει πια) στους συγκατόικους: Νάνσυ, Ρένα, Ξανθή, Φώτω, Σταύρο, Βαγγέλη και Λευτέρη.

στον Γιώργο, στην Μαρία, τον Πέτρο, τον Γιάννη.

στον Γιάννη και τον άλλο Γιάννη, στον Νίκο, τον Μιχάλη, την Γεωργία, τον Στέλιο, την Ντορέττα και την Νίνα· τον Μήτσο τον Μανώλη τον Σπύρο, την Αθηνά και την Σοφία· τον Μιχάλη, τον Σπύρο και τον Ντίνο, που στάθηκαν όλοι αυτοί, κάποτε δίπλα και κάποτε απέναντι, καίριοι με τον έναν ή τον άλλο τρόπο σε αναφορές, επιλογές, στεναχώριες και ελπίδες.

Στον Γιώργο, τον Δημήτρη, τον άλλο Δημήτρη, την Μέλιω, την Ντορέτα, στον Φαίδωνα, στην Κική, την Ντίνα, την Νίκο και την Κική που μας στάθηκαν σε δύσκολες στιγμές.

Στην Τίτα για τα λόγια της και την στάση της ένα χρίσιμο βράδυ.

Και στην Κατερίνα, οπουδήποτε βρίσκεται τώρα...

Μπορούμε να μιλάμε για την ιστορία μας; Μπορούμε να μιλάμε την ιστορία μας; Αν ναι, τότε η συμπλήρωση πέντε χρόνων από την πρώτη μέρα της πρώτης στεγαστικής κατάληψης στην Αθήνα, είναι μια καλή αφορμή.

Πέντε χρόνια, έτσι ξερά, είναι μονάχα ένα νούμερο, ένας χρόνος αόριστος. Κι όμως: πέντε χρόνια κατάληψης είναι μια ολοκληρω ηλικία. Αλλά όχι ηλικία κάποιου κινήματος. Γι' αυτό και το μέτρο αυτής της ηλικίας δεν βρίσκεται εύκολα (εκτός ίσως από το ότι, ακόμα και μια κατάληψη, ύστερα από πέντε χρόνια, «βγάζει δόντια»).

Γιατί το πραγματικό μέτρο αυτών των πέντε χρόνων είναι στο περσι εκείνων που το έζησαν. Και δυστυχώς ή ευτυχώς δεν μετρείται εύκολα αυτό.

Κι όμως: κομμάτια αυτού του πράγματος, του «μια στεγαστική κατάληψη πέντε χρόνων» είναι δημόσια. (Ας μη μιλήσουμε για την επιθυμία να ήταν ολόκληρο μια υπόθεση δημόσια, πολιτική... Άρα πολλοί την χλεύασαν ως τα σήμερα...). Άρα μπορούμε να μιλήσουμε για μερικά πράγματα. Ίσως για τα πιο συμβατικά. Ίσως για τα πιο ακίνδυνα ή ανώδυνα. Για εμάς... ή για τους αναγνώστες.

Έτσι κι αλλιώς πέντε χρόνια κατάληψης είναι πολλά πράγματα που οι περισσότεροι -ες των αναγνωστών θα προτιμούσαν να αγνοούν

— γιατί αυτό ζητάνε οι μύθοι, πολιτικοί και άλλοι. Πέντε χρόνια στεγαστικής κατάληψης είναι χιλιάδες ώρες ημερών και νυχτών, αγώνων και αγωνιών, λόγων και σιωπών, αληθειών και ψευμάτων, ενθουσια-

σμών και απογοητεύσεων. Είναι χιλιάδες ώρες αβεβαιότητας αλλά και σιγουριών, πεισμάτων αλλά και παραιτήσεων, απομόνωσης και αναμονής, ανοχής και αισιοδοξίας, υποσχέσεων και αναποτελεσματικότητας, και πάλη από την αρχή. Είναι ώρες μπάτσων (απ' έξω) υπερδεδωμένων με κωλόχαρτα που λείπουν και γατιά που περισεύουν από μέσα. Είναι ώρες μεγαλόπρεπων αποφάσεων που καταπατώνται ευθύς αμέσως, ώρες καυγάδων που ξεχνούνται για να γίνουν καινούργιοι μετά, ώρες έρωτα και ώρες θρήνου, χιλιάδες ώρες στριμύγματος και μίζερίας αλλά και κάμποσες γενναιοδωρίας, ώρες «σημειωτόν» ή «προς τα πίσω» αλλά και ώρες ανατροπών. Αδύνατο να γραφτούν όλα αυτά, όμως αδύνατο να κάνουμε πως δεν μαθαίνουμε. Τι; Πως οι αγώνες, τα κινήματα κ.λπ. κ.λπ. δεν γίνονται με «πόδες». Πως οι αγώνες μας — κι εμείς μέσα σ' αυτούς — δεν μοιάζουμε καθόλου με φωτογραφίες...

—έτσι ώστε όλοι αυτοί οι θεωρητικοί και οι ιδεολόγοι του κοινωνικού, σασκατεμένοι από την ανεπίπτη δειλία τους απέναντι στον ίδιο τους τον εαυτό, να ξύνουν τα κεφάλι τους, σαν τυμβωρύχοι, μ' αυτά μια τα χρόνια... εμβρόντητοι προστά στα πιο βαθιά των συνειδήσεών μας, να πιο κρούφα των επιθυμιών μας, τα πιο σκοτεινά των κάποτε βουλομένων αποχετεύσεών μας —έτσι ώστε οι φίλοι πάντα να αναρωτιούνται για όλα αυτά «τί στο διάολο κάνετε εκεί πέρα οι μαλάκες» και απάντηση μονάχα να λαβαίνουν το μουγκρητό ή την σιωπή του εργοτάξιου.

—έτσι ώστε οι «συγγενείς...» (;) πάντα να έχουνε για μας αποτροφή ή ελπίδα

—έτσι ακριβώς όπως έχουμε κι εμείς γι' αυτούς.

Τα πρώτα χρόνια, τουλάχιστον μέχρι να γίνουν οι επόμενες καταλήψεις, υπήρχε απέναντι στην κατάληψη της Χαρ. Τρικούπη μια προκατάληψη από τις διάφορες ομάδες του λεγόμενου «χώρου». Πώς εξηγείται αυτό;

Απ.: Αυτό, που πράγματι συνέβαινε, εξακολουθεί και σήμερα να ισχύει, με διαφορετικό βέβαια τρόπο. Τα πρώτα χρόνια πάντως αυτή η «προκατάληψη» ξεκινούσε κυρίως από τον τρόπο που όλοι αυτοί εννοούσαν και εννοούν την πολιτική. Μιλάμε για τις χρονιές '85, '86, '87 και '88, όπου οι επιλογές των ομάδων του «χώρου» κάθε άλλο παρά εννοούσαν πρακτικές σαν τις καταλήψεις άδειων σπιτιών. Ύστερα, κι αυτό είναι εξίσου σημαντικό, φαντάζονταν την καθημερινότητα του σπιτιού φρικτή, με τα ίδια αντανakλαστικά που συναντάει κανείς στους πιο συντηρητικούς μικροαστούς.

Με λίγα λόγια, αυτή η προκατάληψη είχε δύο πλευρές: έκρινε πως η συγκεκριμένη πρακτική ήταν και α-πολιτική, εφόσον δεν ασκούσε τα κλασικά «κλισέ» της πολιτικής· πως ήταν και αόριστη σαν καθημερινότητα, αφού δεν ταίριαζε με τα στερεότυπα του συμβατικού κατοικειν.

Αυτό σημαίνει ότι τα πράγματα ήταν διαφορετικά;

Σημαίνει πως η υπόθεση αυτής της πρακτικής ήταν από την αρχή έξω και πέρα από αυτό που θεωρείται «πολιτική». Εξίσου, όμως, η συγκεκριμένη τουλάχιστον κατάληψη, ήταν έξω και πέρα από τα στερεότυπα των κοινοβίων — εικόνες που η μυθολογία του κινήματος ψαρεύει από την δεκαετία του εξήντα. Κι αν πρέπει να κριθεί τελικά μια κατάληψη από τον όγκο των προκηρύξεων που εκδίδει ή από την λάμψη της καθαριότητάς της, τότε υστερήσαμε — και υστερούμε. Αλλά στ' αλήθεια αυτά είναι τα πιο σημαντικά κριτήρια;

Είπες έξω και πέρα από την πολιτική. Αυτό δεν ενισχύει τον χαρακτήρα της συγκεκριμένης κατάληψης σαν απολίτικο γεγονός;

Η έμφαση ήταν στα εισαγωγικά αυτής της «πολιτικής». Εννοείται πως η εναντίωση σ' αυτήν διεκδικεί — η θα μπορούσε να διεκδικήσει — μια ανατροπή της έννοιας του «πολιτικού».

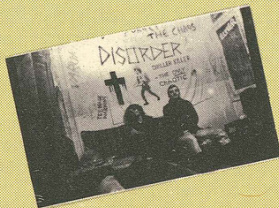
Αλλά είναι χρήσιμο να τονιστούν μερικά πεπραγμένα στην μακριά, απομοωμένη, «ασήμαντη» και μάλλον παρεξηγημένη διαδρομή της κατάληψης της Χαρ. Τρικούπη. Ας πούμε τούτο 'δω: τα πρώτα τρία χρόνια η κατοίκηση στην κατάληψη αυτή ήταν ανοιχτή σε όποιον ή όποιαν δεν είχε σπίτι, αρκεί να δήλωνε την καταρχήν διάθεση να συνεργάζεται με τους υπόλοιπους στα ελάχιστα της συντήρησης του σπιτιού. Στα λόγια αυτή η διάθεση πάντα δηλωνόταν, αλλά στην πράξη η ελάχιστη συλλογικότητα ήταν μια απόπειρα σε διαρκή εξέλιξη — και, κάποτε, σε ανάρεση.

Το κείμενο που ακολουθεί δεν είναι πραγματική συνέντευξη. Είναι μάλλον μια προσπάθεια να απαντηθούν (μερικές μονάχα από τις) ερωτήσεις που έχουν διατυπωθεί από διαφορετικά πρόσωπα, για διάφορους λόγους αυτά τα πέντε χρόνια, απέναντι στην κατάληψη της Χαριλάου Τρικούπη και την συνέχειά της.

Εννοείται πως οι απαντήσεις, και το σύνολο των κειμένων, δεν εκφράζει παρά απόψεις του γράφοντα. Δεν δεσμεύει και με κανέναν τρόπο δεν δηλώνει την ταυτότητα ενός συλλογικού γεγονότος. Αντιστοιχεί μονάχα σε προσωπικές εμπειρίες και κυρίως σε προσωπικές ερμηνείες αυτών των εμπειριών.

Ύστερα, όταν σταθεροποιήθηκαν κάπως οι κάτοικοι και άρχισε να κατακτιέται αυτή η κοινότητα της συνδιαχείρισης, άρχισε παράλληλα να εξελίσσεται η πιο απαιτητική σίγουρα συλλογικότητα της κοινωνικής συνείδησης, της κοινωνικής υπόστασης του καθενός μας, και όχι μόνο γύρω από το στεγαστικό.

Κινούμενοι λοιπόν διαρκώς σε μια προσπάθεια να αποφεύγουμε τις εκδοχές του σπιτιού — «ξενοδοχείο», του σπιτιού — «πολυκατοικία», του σπιτιού — «γραφεία οργάνωσης» του σπιτιού — «στέκι», και του σπιτιού — «κωλοχανείο», με μια σύνθεση ανθρώπων εντελώς διαφορετικών, με διαφορετικά ήθη και έθιμα, διαφορετικά βιώματα, διαφορετικές μέχρι και αντίπαλες απόψεις, διαφορετικούς ρυθμούς και προτεραιότητες, κινούμενοι τελικά σε μια διαδρομή που είναι απάτητη και κυριολεκτικά άγνωστη, αλλά εντελώς μέσα στο κοινωνικό κίνημα, ποιοί θα μας χαρακτήριζαν «απολίτικούς»; Αλλά και γιατί πάλι θα έπρεπε να ανασύρουμε πολιτική από την κρεατομηχανή των Εξαρχείων;

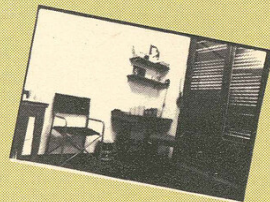
Όμως από αυτούς και αυτές που πέρασαν από την Χαρ. Τρικούπη, οι περισσότεροι έφυγαν απογοητευμένοι. Δεν αποτελεί αυτό ένα γεγονός σε βάρος αυτής της διαδικασίας που ανέφερες πριν;

Είναι αλήθεια πως πέρασαν γύρω στους τριάντα πέντε ανθρώπους, σαν κατά καιρούς καταληψίες. Οι περισσότεροι έφυγαν — για να πάνε πού όμως; Κατά κύριο λόγο για να επιστρέψουν στη συμβατικότητα της ενοικιαζόμενης ιδιωτικότητας — ατομικής ή του ζευγαριού — και στην συμβατικότητα της πολιτικής δράσης.

Λοιπόν πράγματι, όλοι αυτοί ανακάλυψαν την αχίλαιο πτέρνα αυτής της διαδικασίας: δεν εξασφαλίζει, δεν εγγυάται τίποτα, μιας δια παντός. Αλλά αυτή είναι μια έντονα απομυθοποιητική ανακάλυψη, που μεσα στην απογοήτευση που προκαλεί ίσως λείει μιαν αλήθεια: ότι δεν υπάρχουν εύκολες λύσεις, αβασάνιστες λύσεις, ούτε στην ίδια την καθημερινότητα, ούτε, πολύ περισσότερο, στην σύνθεση της καθημερινότητας με κάποιες, έστω και επιμέρους, συλλογικές κοινωνικές διεκ-

δικήσεις. Δεν υπάρχουν αυτές οι ρομαντικές εικόνες των ανέμελων κοιβαδιών. ΕΙΝΑΙ ΗΛΙΘΙΟ ΝΑ ΠΙΣΤΕΥΟΥΜΕ ΣΕ ΠΑΡΑΔΕΙΣΟΥΣ — ΚΑΙ ΕΙΝΑΙ ΕΠΙΚΙΝΔΥΝΟ ΝΑ ΔΙΑΔΙΔΟΥΜΕ ΠΩΣ ΤΟΥΣ ΒΡΗΚΑΜΕ.

Τώρα, φυσικά, αυτή η απομυθοποίηση είναι εντελώς αδύναμη μπροστά στους μύθους που διαδίδουν είτε οι πολιτικές οργανώσεις, είτε οι παρέες, είτε — φυσικά — το ίδιο το καθεστώς. Είναι αδύναμη μπροστά στις «βεβαιότητες» που εγγυάται η καθοδήγηση. Είναι αδύναμη μπροστά στις «βεβαιότητες» που εγγυάται η εδαφοκυριαρχία της γκαρσονιέρας ή του δυαριού — έστω νοικιασμένη με το μήνα. Είναι αδύναμη απέναντι στην καθημερινή «απειλή» μιας αδιάκριτης συνάφειας με τους άλλους. Αλλά αν η πρακτική της κατάληψης είναι μια πρόταση, μήπως θα έπρεπε να την μυθοποιήσουμε για να την κάνουμε δημοφιλή; Μήπως θα έπρεπε να γίνει μόδα; Τελικά, και οι «αποχωρήσεις» που ανέφερες έχουν το δικό τους βάρος σ' αυτήν την ιστορία.

Νομίζω όμως πως έτσι αποδίδεται πολύ μεγάλη σημασία στην εσωτερική ζωή της κατάληψης. Και υπάρχουν αρκετοί που καταλογίζουν σε τέτοιες απόψεις εσωστρέφεια... Ναι! Μιας και οι τρέχουσες πολιτικές και ιδεολογικές

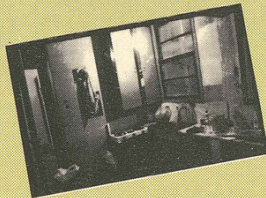
αντιλήψεις δεν μπορούν — για την ακρίβεια δεν θέλουν! — να δουν κι αυτήν την πλευρά των πραγμάτων (της κοινωνίας δηλαδή...) επιστρατεύουν λίγη ψυχανάλυση και μιλάνε για εσωστρέφεια.

Αλλά σ' αυτόν τον χαρακτηρισμό υπάρχει μπόλικη ι-διοτέλεια. Για παράδειγμα, ναι μεν υπήρξε ένα μεγάλο διάστημα σιωπής της Χαρ. Τρικούπη (εννοείται σαν σύνολο, σαν «κατάληψη»). Αλλά και όποτε επιχειρήσαμε να «εξάγουμε» (να εξωτερικεύσουμε κατά τους ψυχαναλυτές κριτές μας) σκέψεις, συμπεράσματα, ενδεχόμενα, για κοινή χρήση — έστω για κοινή συζήτηση — αυτό αντιμετωπίστηκε σαν η «ιδιαιτερότητα», τα «κοληλήματα», τα «προσωπικά» ή δεν ξέρω τι άλλο της Χαρ. Τρικούπη. Φαντάσου δηλαδή αυτό: ένας άνθρωπος είναι λιγομίλητος. Του λένε πως είναι εσωστρεφής. Και όταν πει «αυτό δεν μου αρέσει, ή το άλλο το βλέπω έτσι», τότε γυρνάνε και του λένε «α, αυτό είναι προσωπική σου υπόθεση, μην μας τα πρήζεις...».

Αλλά ας σοβαρευτούμε. Γιατί κανείς δεν μιλάει για την εσωστρέφεια του πολιτικού κύκλου: επιτροπές - αφίσσες - εκδηλώσεις - συναυλίες - διαδηλώσεις - συνθήματα - μπάτσος - καταστολή - κρατούμενοι και πάλι από την αρχή; Γιατί να μην μιλήσουμε για την εσωστρέφεια των ιδεολογικών ταυτολογιών; «είμαστε αυτό που είμαστε»; Γιατί τέλος να μην μιλήσουμε για την εσωστρέφεια ορισμένων θεωρημάτων που εξακολουθούν να ακτινοβολούν — δηθεν — νεωτερικότητα, ενώ είναι παλιά όσο και αυτός ο αιώνας;

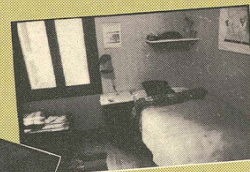
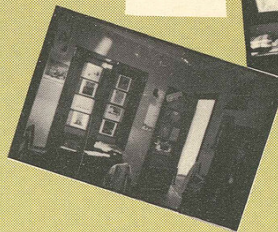
Όμως δεν μπορώ να φανταστώ ότι οι όποιες τέτοιες διεργασίες, εσωστρέφεις ή όχι, ας μη τις χαρακτηρίσω, μπορούν να είναι οι μοναδικές, ή έστω οι κυρίαρχες για οκτώ, δέκα ή δεκαπέντε καταληψίες.

Όχι. Αλλά είναι σημαντικό πως οι δραστηριότητες του καθενός και της καθεμιάς, ή οι δραστηριότητες όλων μαζί δεν έχουν ανάγκη την σφραγίδα «κατάληψη» για να συμβούν. Κατά συνέπεια είναι άτοπο να αποτιμώνται ενδιαφέροντα, επιλογές, και δράσεις με γνώμονα τις εμφανίσεις αυτής (ή και οποιασδήποτε άλλης) σφραγίδας.

Δεν υπάρχει όμως τουλάχιστον ένα ζήτημα, συγκεκριμένα το στεγαστικό που είναι τρόπον τινά της «αρμοδιότητας» μιας κατάληψης; Δεν είναι υποχρεωμένη μια κατάληψη να παρεμβάινει σ' αυτό, τουλάχιστον, το ζήτημα;

Αυτό το περί «αρμοδιότητας» είναι συζητήσιμο και ε-

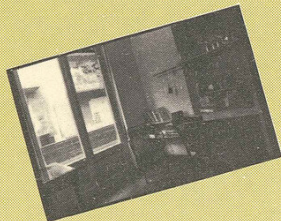

ξαρτάται από τον τρόπο που διαμορφώνονται οι καταληψίες ενός σπιτιού σε συλλογικό κοινωνικό υποκείμενο. Ανάλογα ορίζεται και η υποχρέωσή της. Ωστόσο το στεγαστικό, ή ορισμένες του παράμετρος, τίθενται καθαρχήν από την ίδια την πρακτική της κατάληψης. Πέρα απ' αυτό, υπάρχουν επιλογές, που δίνουν εκ των υστέρων συγκεκριμένο περιεχόμενο στην όποια «καταρχήν» κατάληψη.

Θα ήταν δηλαδή παραδεκτή μια κατάληψη αδρανής; Μια κατάληψη χαβαλέ, ιδιωτικού βολέματος;

Όχι. Και επειδή κάτι τέτοιο αποτελεί μεγάλο κομμάτι του παρελθόντος της Χαρ. Τρικούπη (αυτό αφορά συγκεκριμένους ανθρώπους) αυτό το «όχι» έχει και μια ισχυρή δόση αυτοκριτικής.

Από την άλλη μεριά το αντίδοτο στην αδράνεια και το βόλεμα δεν είναι ο χύμα ακτιβισμός, το «να κάνουμε για να κάνουμε», και ούτε επίσης οι «υποσχέσεις» δράσης.

...Αντί για την κριτική στον ακτιβισμό θα προτιμούσα την κριτική στην αδράνεια. Επειδή είναι και αυτοκριτική...

Αυτή η αδράνεια ήταν η κακή πλευρά ορισμένων περιόδων της Χαρ. Τρικούπη. Και δεν εννοώ την απουσία ή την υστέρηση σε προκηρύξεις για το στεγαστικό ή άλλα ζητήματα. Πολύ ουσιαστικότερα από τέτοιες «ελλείψεις», αξίζει αυτοκριτικής η αδράνεια που παράγεται από τα μπρος - πίσω της ιδιαίτερης διαθεσιμότητας του καθενός σε ένα εγχείρημα που απαιτεί συλλογικότητες. Η απόφαση μιας στιγμής την επόμενη στιγμή «ξεχνιόταν». Και υπάρχει ένας μονάχα γνωστός τρόπος που «καλύπτει» αυτήν την αντίφαση: η διοίκηση!! Επειδή μάλιστα μια ορισμένη αδράνεια μπορεί να φτάσει και σε ανοχή απέναντι στη διοίκηση, ήρθε μια στιγμή που κάποιιο — κάτοικοι του σπιτιού — παραπονέθηκαν (εκτός σπιτιού!!) πως «εκεί μέσα, κάνουν κουμάντο ορισμένοι...». Πολύ εύκολα πράγματα για να τα πει ο καθέ-

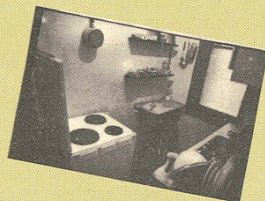
νας, ειδικά εφόσον έχει βρει την τρύπα να βγάλει την ουρά του απ' έξω. Εδώ λοιπόν δεν φτάνει η αυτοκριτική των «διοικούντων». Χρειάζεται και η αυτοκριτική των «διοικούμενων»...

Υπάρχουν τελικά κάποια συμπεράσματα από αυτό το διάστημα των πέντε χρόνων που έχουν να παίξουν κάποιο ρόλο στο «από δω και πέρα»;

Υπάρχει σίγουρα στον καθένα και την καθεμιά μας ένα πλούσιο υλικό εμπειριών, επιλογών, ενεργειών, παραλήψεων και λαθών, υλικό για το οποίο η συγκεκριμένη κατάληψη ήταν ένας τόπος (και ένας χρόνος) Αλλά θα ήταν επιπόλαιο να υποστηρίξει κανείς πως πρόκειται για υλικό συλλογικά συστηματοποιημένο.

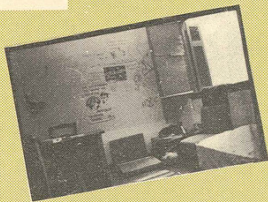
Πάντως, είναι πιθανόν να υπάρχει κάτι, όχι ακριβώς συμπέρασμα, αλλά μάλλον συνθήκη. Αφορά τον τρόπο που η κοινότητα της καθημερινής ζωής και η συλλογικότητα (όπως αυτή υπάρχει) ενός αγώνα, η μια δίπλα, μέσα στην άλλη, προβοκάρουν τελικά τις επίσημες πολιτικές αντιλήψεις. Καταστάσεις, ερωτήματα και προπαντός κριτήρια που έχουν να κάνουν με τις σχέσεις ανδρών και γυναικών, τις μικροϊεραρχίες και μικροεξουσίες, το «μυστικό», το «άγνωστο» που συναντάει κανείς στις ιεραρχικές οργανώσεις, ζητήματα ακόμα σχετικά με την υλικότητα της συντροφικότητας, τέτοια και άλλα πολλά είναι σε εξορία από την κουλτούρα του λεγόμενου «χώρου», όπως εξάλλου και ολόκληρου του πολιτικού θεάτρου.

Πέρα απ' αυτά, υπάρχουν και άλλα πολλά που όχι τόσο σαν συμπεράσματα όσο σαν δεδομένα, θα μπορούσαν να είναι στοιχεία του οποιοδήποτε μέλλοντος. Όμως δεν φτάνει να υπάρχει το υλικό για να αξιοποιηθεί κιόλας. Άλλωστε, η ιστορία μας, και η κληρονομιά μας, είναι γεμάτη χαμένες ευκαιρίες...

Ίσως αυτά που ανέφερες να είναι χρήσιμα για τις καταλήψεις. Έχουν όμως κάποια σημασία έξω απ' αυτές;

Η δυναμική και ποιοτική συνάμα τομή που θα έπρεπε να επιβάλλουν οι καταλήψεις σ' αυτήν την, τέλος πάντων, «ζώνη υψηλών διακηρύξεων» που λέγεται «χώρος», αφορά εν μέρει αυτήν την ξεπερασμένη από τα πράγματα διάκριση «μέσα - έξω». Μέσα στο σπίτι — έξω από αυτό — μέσα στην οργάνωσή μας — έξω απ' αυτήν — μέσα

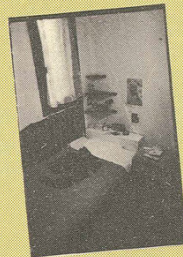
στην πορεία — έξω απ' αυτήν. Το ίδιο το καθεστώς — κεφάλαιο το λένε; κράτος; θάμα; — το ίδιο κάνει — έχει αξιοποιήσει αυτήν την διάκριση προς όφελός του. Αντίθετα, οι (δήθεν) εχθροί του δεν είναι παρά καρικατούρες ενός εφιάλτη: «συνωμοτούν» (τάχα) κάπου «μέσα», εναντίον του κράτους — εναντίον δηλαδή της γενικευμένης συνωμοσίας! Και το χειρότερο: ψάχνουν να βρουν την ΚΥΡΙΑ αντίθεση απέναντι σε ένα σύστημα γενικών και διάχυτων αντιθέσεων!!

Άρα λοιπόν είναι πολύ «εύκολο» μερικά συμπεράσματα να μας επιστραφούν σαν «προσωπικά» — έστω με την ευρεία έννοια. Αλλά πως σκοπεύουν ορισμένοι να μας πείσουν να ξεφορτωθούμε αυτήν την τεράστια κληρονομιά των αντιφασιστικών, αντιρατσιστικών, αντιφalloκρατικών, αντιεραρχικών, αντιιμπεριαλιστικών, αντιεξουσιαστικών, αντικαπιταλιστικών, αντιαυταρχικών, αντιδιαμεσολαβητικών (και χίλια δυο ακόμα αντι-) αγώνων; Και πώς σκοπεύουν να μας πείσουν να μην την ανακαλύπτουμε και να μην την εφαρμόζουμε τριακόσιες εξήντα πέντε μέρες τον χρόνο και εικοσιτέσσερις ώρες την ημέρα;

Υπάρχουν σήμερα, μερικά χρόνια μετά τις 5 Νοέμβρη του '85, ευνοϊκότερες συνθήκες για την ανάπτυξη ενός κινήματος καταλήψεων;

Γύρω από την λέξη κίνημα έχουν γίνει πολλές παρανοήσεις. Αν εννοεί κάποιος «όγκο» τότε δεν υπάρχουν δεδομένα για κάτι τέτοιο. Υπάρχουν σήμερα τέσσερα κατειλημμένα σπίτια στην Αθήνα και ένα στη Θεσσαλονίκη. Όμως πριν από μερικούς μήνες τα σπίτια αυτά ήταν έξη εδώ και τρία επάνω... Κι αυτή η συρρίκνωση δεν οφείλεται δυστυχώς μονάχα σε κατασταλτικές μεθοδεύσεις. Αν όμως κοιτάξουμε πέρα από τα νούμερα, ίσως μπορούμε να μιλάμε — επιτέλους — για κινηματικές αντιλήψεις.

Φυσικά κανείς δεν μπορεί να πιθανολογήσει το μέλλον. Όμως οι καταλήψεις άδειων σπιτιών είναι η μόνη κινηματική (το επαναλαμβάνω: ΚΙΝΗΜΑΤΙΚΗ) απάντηση που έχει δοθεί εδώ και πέντε έξη χρόνια, σε δύο κρίσιμες σημασίας ζητήματα: πρώτον στην με οικονομικούς όρους επίθεση του κεφάλαιου στους εργαζόμενους, και μάλιστα όχι στην εργασία αλλά στην απροσπέλαστη — και ανελέητη ζούγκλα της «αναπαραγωγής της εργατικής δύναμης», στις συνθήκες δηλαδή εκμετάλλευσης που υφίστανται κατηγορίες εργαζομένων πριν και μετά το οκτάωρο: νοίκια, παροχές, «κόστος» ζωής κ.λπ. Και δεύτερον, είναι κινηματική απάντηση στην με ιδεολογικούς όρους επίθεση του κεφάλαιου στους εργαζόμενους και στην νεολαία, που συμπυκνώνεται στην *εξασομίκευση* των αναγκών και των επιθυμιών της ζωής του «ελεύθερου χρόνου».

Είναι λοιπόν η μόνη κινηματική απάντηση σ' αυτά τα δύο ζητήματα, και ένα σπέρμα συνθετικής πρότασης. Όμως είναι άγνωστο πόσο συνειδητό έχει γίνει αυτό, και πόσο μακριά μπορεί να πάει. Έτσι, πολλά ενδεχόμενα διαγράφονται στον ορίζοντα: είτε να εργαστούμε πιο συστηματικά, όχι κατ' ανάγκην για να πολλαπλασιαστούν οι καταλήψεις άδειων σπιτιών, αλλά σίγουρα για να πολλαπλασιαστούν οι αντιστάσεις — και οι συνθέσεις τους μέσα στον ταξικό ανταγωνισμό. Είτε, απ' την άλλη, να αρκεστούμε σε μερικές σποραδικές «ντουφεκιές» στον γάμο του Καραγκιόζη, χωρίς συνέχεια, χωρίς καν απαίτηση συνέχειας, και με μπόλικά αναισθητικά — μέχρι να βαρεθούμε.

Όλα είναι δυνατά. **Αλλά για κάθετι που είναι δυνατόν να συμβεί, υπάρχει σίγουρα κάτι που είναι αδύνατον να συμβαίνει...**

FALSAS
PROMESAS

BROKEN
PROMISES